

دارالفنون

حقوق فاعل له تي مجروري

سنة : ۱

تشرين اول ۱۳۳۲

صايفي : ۵

قسم حقوقی

مقایسه قوانین مدنی و دقیقاتی

مسئولیت حقوقیه و ضمانات

مسئولیت حقوقیه ، بر فعل غیر مشروعك تولید ایتدیکی ضرردن فاعلنك مسئول اولسی دیمکدر . اساساً دولتك وظیفه سی ، افرادك یکدیگریك حقوقه تجاوزینه مانع تدابیر اداریه بی اتخاذ ایتکله برابر شاید تدابیر متخذه ره رغماً برکیمسه آخرك حقنه تجاوز ایده جك اولورسه ، بوکي تجاوزاتك آتیا تکررینی منع ایده جك مجازات وضع وتعیین ایتکدر . شوقدرکه ارباب جرائم حقنده حکم و ترتیب اولان جزا ، جرمندن حصوله کلان ضرر شخصی بی ازاله به مدار اوله ماز ؛ بناء علیه مقدرورك ضررینی تلافی ایتدیرمک صورتیه دخی لازمه معدلتی استکمال ایتک اقتضا ایدر . زیرا عدالتك اساسی آخره شر ایقاع ایتهمکدر . بوسیلله برکیمسه آخره برضرر ایراث ایدرسه حقوقاً مسئول اولور وبومسئولیتك نتیجه سی اوله رق ضرری ضامن اولور . بوندن آکلاشیلورکه مسئولیت جزائیله مسئولیت حقوقیه ، غایه وموضوعلری اعتباریله بربرندن آریلیر ؛ مسئولیت جزائیله موضوعی جزا ، مسئولیت حقوقیه نك موضوعی تضمین ضرردر . جزانك تعییننده استهداف اولان غایه ، آسایش عمومینك وبالنتیجه منافع عمومیه نك تأمینندن ، مسئولیت حقوقیه نك اساسی ایسه منحصرأ عدالت وحقانیتدن عبارتدر . یعنی حقنر بر ضرره دوچار اولان برکیمسه نك ضررینك تضمین ایتدیرلمسی مقتضای عدالتدر .

افعال غير مشروعه دن بر قسمى عيني زمانده هم آسايش عمومى يى هم ده منافع ذاتيه يى اخلاص ايتديكى جهته ، هم مسؤليت جزائيه يى هم ده مسؤليت حقوقيه يى مستوجدر . دېكر بر قسمى ايسه منحصرأ بر شخصك ضررى توليد ايتديكى جهته جزا تعيئنه محل اوليوب انجق او شخصك ضررى تضمين ايتديرك اقتضا ايدر .

ايشته مسؤليت حقوقيه مسئلهسى ، طوغريدن طوغرى يه عدالت اساسيله علاقه دار اولدينى جهته ، حقوق مدنيه نك اك مهم مبحثى تشكيل ايدر .

اساساً مدنيتك بر قيسى ، انسانلره يكدىكرى دها زياده اضرار ايدى جك وسيله لر عرض ايدر . بر جمعيت متمنده ده افرادى ، يكدىكرى اضرار دن صورت مطلقه ده منع ايتك ممكن دكلدر . مثلاً برملاكتده ترقيات صنايعه نك نتيجهسى اوله رق مختلف فابريقلر وجوده كلير . فابريقلر لك باجلار دن چقان دومانلر او مملكتك جيات هواىنى از چوق اخلاص ايدر . كذاك برملاكتده تراموايلر لك ، اوتوموبيللر لك چوغالمسى نفوس و مالجه قضا وقوعى امكان واحتمالى آرتيرر ؛ متمدن بر شهرده افراد ايچون سواقده آلايلىكنه يورومك ممكن دكلدر . بر ترامواى ويا اوتوموبيل قضاى اوغرامامق ايچون مبصرانه يورومك مجبورى واردر .

الحاصل انسانلر حال اجتماعده بشايه بيلمك ايچون منافع ذاتيه لرى قسماً فدا ايتك مجبوريتده درلر ومدنيت ترقى ايتدكجه بوشخصى فدا كارلقلر تزايد ايدر . ذاتاً انسانلر لك بو كجى فدا كارلقلر دن شكايته حقلى يوقدر . زيرا مدنيتك بر قيسى ، قواى ذاتيه نك انكشافى تهيل ايتك اعتباريله افراد انسانيه ايچون بيوك بر نعمتدر . بوسيله افراد ، ترقيات مدنيه نك ضروريات دن اولان ونعمت مدنيتك غرامتى تشكيل ايدن فدا كارلق و ضررلره قاتلامق مجبوريتده درلر . شوقدر كه اشبو فدا كارلقلر و ضررلر ، افرادك حقوق وموجوديتى وقواى ذاتيه لرى نك انكشافى تهلكيه وضع ايدى جك درجه يه واصل اولمامق ايچون دولت ، هر كسك حدود فعاليتى تعيين ايله اوحدودك تجاوز ايدلامسى تأمينه خادم قوانين ونظامات وضع ايدر . بوجله دن اوله رق مؤسسات صنايعه نك ومعادنك ايشله تلمسندن تولد ايدى بيله جك فاحش ضررلر لك منعى مقصديه بعض احكام نظاميه وضع اولنور ؛ سواقلرده اوتوموبيللر لك آراهلر لك سرعت سىرينك تحديديه تعقيب مجبور اولدقلى طريقك ارادهسى يولنده قنياهات بلديه اصدار ايديلير .

اگر اشبو تحدیدات قانونیه و نظامیه وضع ایدلیه جک اولورسه ترقی مدنیته افرادک قوای ذاتیه لرینک انکشافه مساعد و سعادتلرینی موجب اوله جق یرده، بالعکس اولنلرایچون تحملسوز بر منبع فلاکت اولور.

بوسبیلله تحدیدات مذکوره ترقیات مدنیله ایله متناظرآ تزاید ایدر. احکام مدنیله مزده دخی بوجهت مهمه نظر اعتباره آلهرق، حال اجتماعک نتایج ضروریه سندن اولان مشروع ضررلرک تحمیلی افراد ایچون بر مجبوریته متقابله تشکیل ایتدیکی تصدیق اولنقله برابر، ضرر غیرمشروعک وجوب ازاله سی قاعده سی وضع اولنمشدر. ایشه حال اجتماعه یشایان افرادک قانوناً معین حدود فعالیتلرینی تجاوز یولنده ایقاع ایتدکلی ضررلرک تلافیسی تأمین ایتک مقصدیله، مسئولیت حقوقیه قاعده سی وضع اولنمشدر.

مسئولیت حقوقیه نك سببی رانواعی

مسئولیت حقوقیه نك سببی فعل غیرمشروعدن عبارت اولدینی آنفاً بیان اولنمشیدی. فعل غیرمشروع، بر وظیفه حقوقیه یی اخلال ایدن فعلدر. فعل غیرمشروعک ماهیتی ایضاح ایتزدن اول، وظیفه حقوقیه ایله وجیهه نك ماهیتی حقنده برنبده معلومات اعطاسی مناسب اولور.

وظیفه حقوقیه ویا وظیفه معدلت، آخره شرایقاع ایتمه مکدن عبارت اولوب ایکی نوعدر. برنجیسی اصل وظیفه حقوقیه در که آخری اضرار ایتمه مکدر. بووظیفه سلیله، عامه ناس ایچون مجبوری الرعایه در و افرادک حریتی، عمومی صورتده بووظیفه ایله محدوددر. [۱] یعنی آخرک نفسه، عرضه و ماله و حقوق سائرهنه تجاوز ایتمه مکهرکس ایچون بروظیفه در. ایکنجیسی وجیهه نامنی حائر اولوب بر ویا متعدد معین اشخاصک، انجق بر ویا متعدد معین اشخاصه قارشى مکلف اولدینی وظیفه حقوقیه در. مثلاً بایعک مشترییه قارشى وجیهه سی، میعی تسلیم ایتمکدر. بوتسایم میع وظیفه سی، عامه ناسه ترتب ایتیموب انجق بایعه عائددر. کذلک مشترینک وظیفه سی، ثمنی بایعه تادیه ایتمکدر. بوتادیه ثمن وظیفه سنده من علیه الحق آنجق مشتریدر. بوايضاحاتدن ا کلاسیلیور که وجیهه ایله اصل وظیفه حقوقیه بیننده فرق وارددر.

اولاً وجیهه ده من علیه الحق، اساساً یایوب یا پامقده مختار بولندینی بر ایشی یایمق

[۱] Vittorio Pollaco Le obbligazioni nel Diritto civile italiano, pag. 12

ویا خود یا بامقوله مکلف اولدینی ایچون حریتی حقیقه محدود دیمکدر [۱]. حالبوکه اصل وظیفه حقوقیه ده، تحدید حریت یوقدر. زیرا آخری اضرار ایتمه مک مجبوری، حال اجتماعک نتیجه طبیعی سی اولان بر قید عمومیدر. ثانیاً اصل وظیفه حقوقیه ده من علیه الحق، عامه ناسدر وجیهه ده ایسه، من علیه الحق بر ویا متعدد معین اشخاصدر. ثالثاً وجیهه، حریتک تحدیدینی موجب اولدینی ایچون غیرطبیعی اولوب الی نهایت دوام ایده من. انک ایچوندرکه ادا ویا ابراکی بر سبیل سقوطه محکومدر. اصل وظیفه حقوقیه ایسه، حال اجتماعک لازم غیر مفارقی اولدینی ایچون دائمدر.

بر شخصک حریتی انحق اوشخص بالرضا ویا خود قانون تحدید ایده بیله جکی جهتله وجیهه نک اسبابی ایکیدر؛ بری عقد دیکری قانوندر.

فعل غیر مشروع، بر وظیفه حقوقیه بی محل اولان فعل دیه تعریف اولنمشیدی. اشیو وظیفه حقوقیه تعیری معنای عمومیسنده مستعمل اولوب عقدی وقانونی وجایبه ده شاملدر. بناءً علیه صورت عمومیه ده دنیه بیلیرکه بر کیسه آخری، هر نه صورتله اولورسه اولسون، غیر مشروع اوله رق اضرار ایدرسه، فعل غیر مشروع ایقاع ایتش اولور. پارس حقوق فاکولته سی معلملرندن موسیو «پلانیول» ک فکرنجه فعل غیر مشروع، بر وجیهه نک اخلایدر. او وجیهه ایستر عقددن ایستر قانوندن نشأت ایتسون [۲]؛ مثلاً بر کیسه تعهدینی یعنی بر عقد ضمتده بالرضا درعهده ایتدیکی وجیهه بی ایفا ایتزسه حقوقاً مسئول اولور. کذلک بر کیسه، قانوناً انفاقه مجبور اولدینی اقرباسنی اتفاق ایتزسه وجیهه قانونیه سنی اخلاک ایتک جهتله مسئول اولور وکذا بر کیسه قیدسزلک اثری اوله رق بشقه سنک مالک تلفقه سبب اولمشه اجرای تعیدات وجیهه قانونیه سنی اخلاک ایتش بولنور. بناءً علیه موسیو پلانیولک مطالعه سنجه، مسئولیت حقوقیه نک ماهیت و احکامی، اخلاک اولان وجیهه نک عقدی ویا قانونی اولوب اولدیغنه کوره دکشمز؛ مسئولیت حقوقیه نک حکمی، دائماً وجیهه نک اخلاکدن متولد ضررک لزوم تضمیندر و بوسیله مسئولیت حقوقیه نک عقدی و غیر عقدی قسملرینه تقسیمی صحیح دکلدر. زیرا بویکی نوع مسئولیت بینده نه ماهیه نه ده حکماً فرق وارددر.

[۱] Vittorio Pollaco, p. 24

[۲] Planiol, Traité élémentaire de droit civil, t. 2, page 280

موسیو بلانیولی، مسئولیت حقوقیه‌نک وحدتی نظریه‌سنی در میانه سوق‌آیدن سبب، وجیهه‌ی اصل و وظیفه حقوقیه ایله مزج ایتمی جهت‌یدر. حال‌بوکه ایضاحات آنفهدن مستفاد اولدینی اوزره، وجیهه ایله وظیفه حقوقیه بیننده ماهیه بیوک بر فرق وارددر. اصل وظیفه حقوقیه، آخری اضرار ایتمامکدر و انسانلر یکدیگرینی اضراردن منع ایدلمکله حریت‌آرینه تجاوز ایدلمش دکلدر. زیرا ذاتاً حریت فردیه مطلق دکلدر، بناءً علیه بر کیمسه آخری اضرار ایدر و مثلاً مالی اتلاف ایلرسه، مجرد آحاد ناسدن بولنق اعتباریله کندیسنه ترتب ایدن وظیفه حقوقیه‌ی تجاوز ایتمش اولور. ایمدی بوخصوصده ظاهر درکه اتلاف فعلندن اول، او کیمسه ایله متجاوز علیه اولان شخص بیننده بر کونا رابطه حقوقیه موجود دکل ایدی؛ آنجق فعل اتلافک وقوعیدرکه مذکور ایکی شخص بیننده بر رابطه حقوقیه وجوده کتیردی. یعنی متجاوز علیه اولان شخصه قارشی اولجه هیچ برشیله مکلف اولمیان مذکور کیمسه، وظیفه‌شکنلکنک نتیجه‌سی اوله‌رق تکیون ایدن رابطه قانونیه موجبنجه، او شخصک ضررینی تضمینه مجبور اولور. حال‌بوکه بر کیمسه دیگر بر شخصه صائدینی مالی تسلیم تعهدینی ایفا ایتمزسه، آخری اضرار ایتمه‌مکدن عبارت اولان عمومی و منفی بر وظیفه حقوقیه‌ی دکل، انجق آنکله اول-شخص بیننده ذاتاً موجود اولان وجیهه‌ی اخلال ایتمش اولور. کرچه بووجیه‌نک اخلالی، تضمین ضرره دائر یکی بر وجیهه تولید ایدرسده اشوبیکی وجیهه، اولکی وجیهه‌نک هان عینی اولوب یالکز موضوعی تبدل ایتمش اولور. [۱] مثلاً بایع، میعی تسلیم تعهدینی ایفا ایتدیکی صورتده، ضرر وزیان اعطاسنه مجبوردر. اساساً بایع، مشتری‌یه قارشی تسلیم میبع وجیهه‌سیله مکلف ایدی. میبعک عدم‌تسلیمی حالنده، بایعک اولکی وجیهه‌سی ساقط اولمایوب میبعک تسلیمی برینه آنک بدلی اولان ضرر وزیان اعطاسی مجبوری قائم اولور. بناءً علیه مسئولیت حقوقیه‌نک عقدی و غیر عقدی قسملری بیننده ماهیه فرق عظیم وارددر. مسئولیت حقوقیه‌نک عقدی و غیر عقدی قسملری بیننده موجود اولان تفاوت متجاوز ایله متجاوز علیه بیننده اولجه بر مناسبت حقوقیه موجود اولوب اولدیغندن نشأت ایتدیکی جهتله مسئولیت عقدیه، یالکز عقدی بر وجیهه‌نک دکل بر وجیهه قانونیه‌نک اخلالندن دخی تولد ایدر و بناءً علیه مسئولیت عقدیه، عقدی ویا قانونی بر وجیهه‌نک

(۱) G. Chironi, La colpa extra-contrattuale, t. 1, pag. 12

اخلالندن حصوله کلان مسئولیتده شامل اولور . مسئولیت غیر عقدیه ویا مسئولیت جرمیه ایسه ، « آخری اضرار ایتمه مک » وظیفه حقوقیه سنک اخلالندن حصوله کلیر .

مسئولیت حقوقیه نک عقدی و غیر عقدی قسملری بینده ماهیه موجود اولان فرقدن حیقان اک مهم نتیجه شودرکه مسئولیت عقدیه نک انکاری حالنده ، کلفه بینه فقدان مسئولیتی ادعا ایدن شخصه یعنی متعهده ترتب ایدر ؛ مثلاً متعهد ، تعهدینی ایفا ایتمه می قصورندن ناشی اولیوب سبب مجبوردرن ایلری کلدیکنی درمیان ایدرسه ، دفعی اثباته مجبوردر ؛ مسئولیت غیر عقدیه ده ایسه ، حقنه تجاوز اولان کیمسه ، هم تجاوز فعلی همده متجاوزک قصورینی اثباته مجبوردر . مثلاً بر شخص ، قیدسزک اثری اوله رق آخر بر کیمسه نک مالک تلفه سبب اولمشه ، اوکیمسه شخص مزبورک هم تسبب فعلی همده قیدسزک کیفیتنی اثبات ایله مکلفدر . زیرا برنجی صورتده متعهدک ذمتی اولجه درعهده ایتدیکی وجیهه ایله ذاتاً مشغول اولدینی جهته ، سبب مجبوردرن طولایی تعهدک ساقط اولدینی ادعاسی ، ذمتک عارضی بر صورتده برائت کسب ایتدیکنی اتیان دیمک اولقله ، اثبات اولنلق اقتضا ایدر . ذاتاً بزده دخی اصل اولان برائت ذمت ، اصلی اولان برائت اولوب یوقسه برائت عارضه دکلددر . ایکنجی صورتده ، مال صاحبی ایله مالک تلفه سبب اولان شخص بینده اولجه بر مناسبت حقوقیه موجود اولیوب انحق تلفه سببیت ماده سی ، موضوعی تضمین ضرردن عبارت اولان یکی بر وجیهه تولید ایتدیکی جهته مال صاحبی ، اشو یکی مناسبت حقوقیه نک منشااتی اولان تلفه سببیت فعلی اثباته مجبوردر .

مسئولیت حقوقیه نظریه سنک تاریخی

مسئولیت حقوقیه نظریه سنه بحق پیدای وقوف ایتمک ایچون حقوق غریبه نک اک مهم منبعی بولان روما حقوقده ، بوبابده نه کی اساساته استناد اولندیغنی و مسئولیت حقوقیه فکری نک طرز نشانیله بتون صفحات تکاملیه سنی توضیح ایتمک ، فائده کلیه بی موجب اولدیغندن اول امرده بوبابده لازم کلان تشریحاته ابتدار اولنور :

اسکی روما حقوقده بر فعل غیر مشروعدن متولد ضررک لزوم تضمیننه دایر بر قاعده کلیه موجود اولیوب تضمین ضرر فکری ، حق مجازاتک اساسیله قارشمشدر . شویله که : افرادک منافعی علیه ایقاع اولنان فعل ، قانونده مصرح بولنلق شرطیله ، جرم (جنایت)

تشکیل ایدر و بو اعتبار ایله بر جزای خصوصی بی اسلزام ایلر ایدی؛ چونکه منافع شخصییه وقوعبولان تجاوز، متجاوز علیه (مجنی علیه) حسن خصومت و انتقامی دعوت ایده جکی جهته متجاوز علیه اولان کیمسه، حسن انتقامی تسکین ایچون متجاوز اولان شخصی (جانی) بالمقابله بر شر ایراث ایتک حقی حائز ایدی [۱]؛ متجاوز علیه، ایسترسه اخذ ناز حقی بالذات و طوغریدن طوغرییه استعمال ایدر، ایسترسه حقی بلا بدل اسقاط یعنی متجاوزی عفو ایلر و یاخود بر بدل مقابلنده صلح اوله بیلریدی. بالاخره، افرادک حق انتقاملری طوغریدن طوغرییه بالذات استعمال ایتلری، افراد بیتنده کی بغض وعداوتک دوامی و نامتناهی مقابله لری انتاج ایتک حسیله، آسایش عمومی بی نخل کورلیدی؛ [۲] بوسیله حکومت، بعض احوالده متجاوز علیه طوغریدن طوغرییه اخذناز صلاحتی استعمالدن منعه باشلادی و شخص متجاوزی، حق انتقامک بدلی اوله رق طرف دیگره بر جزیه اعطاسنه مجبور ایتدی. تعبیر دیگرله حق انتقامک طوغریدن طوغرییه استعمالی رینه مقداری قانوناً معین بر بدل مقابلنده صلح عقدی مجبوری عد اولندی. دها صکره، افراد علیه ایقاع اولان جرائمک ضرری، تجاوز کورن شخصی مقصور اولیوب آسایش عمومی بی اخلال ایتسندن ناشی، طولایسیله عمومه شامل اولدینی نظر اعتباره آله رق اووقته قدر ماهیت خصوصییه حائز عد اولان جرائمک بر قسمی پیدر بی عمومی جرائم صرهنه کچیریلرک مرکب لری، آسایش و امنیت عمومی نك اعاده تقریری ملاحظه سنه بناء حقوق عمومی نامنه اوله رق مستحق مجازات کورلیدی. مع هذا طوغریدن طوغرییه اشخاص علیه ارتکاب اولان جرائمدن بر قسم دیگر، روما حقوقک دور نهائسنه قدر ماهیت خصوصی لری محافظه ایتدی. امواله بغیر حق ایراث خسار جرمی بوجه دندر. جرائم خصوصی نك اوصاف میزه سی ایکیدر. برنجیسی، *nulla paena sine lege* قانونسز جزا اولماز قاعده سی موجب جرم (جنایت) تشکیل ایدن فعل، مطلقاً قانونده مصرح اولمالیدر یعنی فعل، قانوناً صورت صریحه ده نهی ایدلمش بولمالیدر ایکنجیسی؛ جرم مطلقاً بر فعلدن عبارت اولوب ترک فعله شامل دکدر. اونیکی لوحه قانونی احکامنجه جرائم خصوصی نك باشلوجه لری، نفسه قارشی ایقاع اولان افعال ایله ماله قارشی ارتکاب اولان سرقت و بغیر حق ایراث خسار جرائمندن عبارتدر.

[۱] Gerard, Manuel élémentaire de droit romain, p. 392

[۲] G. May, éléments de droit romain, p. 391

بغیر حق ایراث خسار دین مقصد، فکر طمعہ مستند اولیہ رق آخرک مالہ خسار ایقاع ایلمکدر . بناءً علیہ اسکی روما حقوقہ کورہ برکیمسہ ، بر شخصک مالی اتلاف ایتدیکی صورتہ ، غیر مشروع بر ضررک فاعلی بولنق اعتباریہ ضرری تلافی بہ مجبور طوتلایوب بلکہ بر جرم خصوصی ارتکاب ایتش بولنق - بیلہ ، اوشخصک حس خصوصت وانتقامنی تسکین ایچون اکا عائد اولنق اوزرہ ، بر جزای تقدی اعطاسنہ مجبور ایدی . علی العموم جراثمدن طولانی حکم اولنان جزای تقدی ، متجاوز علیہ نسبتہ دائماً خصوصی بر جزا مایہتدہ اولدینی حالده متجاوز علیہ نسبتہ ، نفسہ قارشئ ایقاع اولنان جراثمدہ اولدینی کبی ، کاه بر نفع محض تشکیل ایدر وبعضاً ، اموالہ ایراث خسار افعالندہ اولدینی وجہ ایلہ ، تضمینات مزینتی حائر ایدی .

یوقاریکی ایضاحاتدن مستبان اولدینی اوزرہ حقسز بر ضرر مالی بہ گرفتار اولان کیمسہ ، علیہنہ ایقاع اولنان جرمندن طولانی استیفا ایتدیکی جزای تقدی سایہ بندہ ، ضرری تلافی بہ مقتدر ایدیسدہ ضررک طوغریدن طوغری بہ تضمینی قاعدہ سی موجود اولدینی جهتہ ، اسکی روما حقوقندہ مسئولیت حقوقیہ نظریہ سی موضوع بحث اولہ مازدی بناءً علیہ اموالہ ایراث اولنان خسارک کیفیت تضمینی ، آنحق جزانک استناد ایتدیکی انتقام نظریہ سنہ متفرع احکامہ تابع ایدی . بوجله دن اولہ رق جزای تقدینک مقداری ، ضررک مقدارینہ تابع اولیوب آنحق جرم واقعک ، صورت ایقاعی اعتباریہ متجاوز علیہ حاصل ایتدیکی حس عداوت وانتقامک درجہ شدتیلہ متناسب ایدی . مثلاً مشہوداً ایقاع اولنان سرقتک جزای تقدیسی ، غیر مشہود سرقت جرمک جزاسندن آغر ایدی . چونکہ سارق ، جرم مشہود حالده طوتلایوب صورتدہ ، مسروق منہک انفعال وحس انتقامی شدید ایدی . سرقت غیر مشہوددہ ایسہ ، سرقتک ایقاعی زمانندن سارق دردست اولنجه بہ قدر مرور ایدن مدت ظرفندہ ، مسروق منہک حس انتقامی بالنسبہ سکونت پیدا ایتش اولوردی . کذلک اموالہ ایراث ضرر جرمی ، صغیر ویا مجنوندن صادر اولدینی صورتدہ دخی جزای تقدی ، صغیر ویا مجنونک مالندن استیفا اولوردی . زیرا فاعل ضررک صغیر ویا مجنون اولسی ، مقدورده حس انتقام حصولنہ مانع دکلدی .

[۱] وکذا برکیمسہ نک کولہ سی ویا حیوانی آخر بر شخصک مالہ ایراث خسار ایتدیکی تقدیرده مال صاحبک حق انتقامنی استعمالنہ میدان ویرمک اوزرہ ، ال کیمسہ یا کولہ

و حیوانی دوچار خسار اولان مالک صاحبنه ترکه (دفع رقیق) و یا خود حق انتقامک بدلی اولان جزای نقدی بی تأدیه به مجبور ایدی. و کذا فعل واقع، قصد اضراوه و یا قیدسزاک و دقتسزاک کبی بر قصوره مقرون اولسه دخی جزای نقدینک تأدیه سی اقتضا ایدردی. زیرا مجرد ضرر واقع، مغدورده حس عداوت و انتقام او یا ندیرمغه کفایت ایدردی. الحاصل اسکی روما حقوقه کوره، مجرد ماله قارشی حقسز بر ضرر ایقاع اولمقله جزای نقدی ماهیتنی حائر بر تضمینات اعطاسی اقتضا ایدوب فاعلنک قصد اضراوی و یا دقتسزاک و قیدسزاک کبی بر قصوری شرط دکل ایدی. دیمک که نتیجه اعتباریه، ایقاع اولتان ضرر غیر مشروع، مطلقاً فاعلنه تضمین ایتدیریلردی یوقسه فعلده قصور بولنوب بولمدیغنه و فاعلک شخصاً مکلف و مسئول اولوب اولمدیغنه باقلمازدی.

شوراسی شایان دقتدره مسئولیت حقوقیه فکری عقوده دخی مفقود ایدی. یعنی تعهدنی یفا ایتیار طرف، حرکت تعهد شکنانه سندن حصوله کلان ضرری تضمینه دکل بلکه بر جرم ایقاع ایتیش اولمق جهتیه متعهدله، قانوناً مقداری معین جزای نقدی اعطاسه مجبور ایدی.

اوروپا قوانین مدنیه سنک قبول ایتدیکی مسئولیت غیر عقدیه نظریه سنک ایلک اساسی وضع ایدن قانون، رومالیرک «آقلیا» قانونیدر. فی الحقیقه قانون مزبور احکامنجه بغیر حق ایقاع خسار جرمنک فاعلی، ضرری تضمینه مجبور اوله بیلمک ایچون، ایقاع ایتدیکی فعلدن مسئول بولمق شرطدر. مسئولیتک شرطی ده فعل مذکورک فاعلنه اسناد اوله بیلمی یعنی قصد اضراوه و یا بر قصوره مقارن بولمسیدر. شوقدر که امواله ایاث خسار فعلی، ماهیت جرمیه سنی محافظه ایتدیکی ایچون «آقلیا» قانونی، فعل مذکوردن متولد ضررک لزوم تضمینی غایت صیق شرائطه تابع طوتمشدر. بناء علیه مباحث عنه اولان قانونده، مهرانکی غیر مشروع: ضررک لزوم تضمینه دائر عمومی بر قاعده آرامق عبث اولور. ایقاع اولتان ضرر غیر مشروع، «آقلیا» قانونی احکامنجه واجب التضمین اوله بیلمک ایچون، بر طاقم شروطی جامع اولمالی ایدی. شویله که:

اولاً؛ ضرر طوغریدن طوغری به بر فعل مادیدن تولد ایتیش «Corpori» تعبیر دیگرله فاعل، دوچار خسار ایدیلان مال ایله طوغریدن طوغری به تماس ایتیش بولمق (مباشرت) اقتضا ایدردی. بناء علیه، بر کیسه بر کوله و یا حیوانک تلفندن مسئول

اوله بیلیمک ایچون کوله و حیوانی بالذات اتلاف ایتمش اولمق اقتضا ایدوب کوله نك ویا حیوانك تلفنه سبیت ویرن نسنه نك ایقاعی (تسبب) کفایت ایتمزدی . ثانیاً ؛ خسار واقع ، اتلاف و تغیر مثللو ، مال اوزرنده بر اثر مادی ترك ایدن بر فعل مادی محصولی اولمق شرط ایدی « corpore » . بوجهته قفسك قیوسنی آچهرق قوشك اوچسنه سبیت ویرمك كی بر صورتله ایقاع اولان ضرر ، مال اوزرنده بر اثر مادی ترك ایتمدیکندن قانوناً واجب التضمین عد ایدلمزدی . ثالثاً ؛ موضوع بحث اولان فعل غیر مشروع آنجق حق ملکی محافظه مقصدیه تجریم اولدینی جهته ، حق دعوی منحصرأ مال صاحبنه عائد ایدی . خسارك ، مادی بر فعلك محصولی اولسی شرطنك نتیجه سی اولهرق ترك فعل ، یعنی خسارك عدم وقوعی ایچون اتخاذا لازم کلان تدابیر تقیدیه نك عدم استعمالی کیفیتی ، جرم تشکیل ایتمزدی .

روماده مسئولیت حقوقیه ساحه نك بودرجه طارالتلمسك حکمتنه کلنجه رومالیر ابتدائی سائر اقوام مثللو ، بساطت ذهنیه لری اقتضاسنجه مغویاته عقل ایردره مدکلرندن ، آنلر نظرنده حق ملك اخلال ایدلمش اوله بیلیمک ایچون اخلال حق کیفیتی ماده تجسم ایتدیرمك و بناء علیه فعل واقع ، اتلاف ویا تغیر کبی مال اوزرنده بر اثر مادی ترك ایده بیله جك برماهیتده بولمق لابد کورینیردی . بوندن بشقه ، بر مالدن قابل استحصال اولان منافع و فوائدك جمله سی مالکنه مختص اولدینی جهته رومالیر ، حقوق سائر کبی حد ذاتنده آنجق عقلی موجودیتی حائر اولان حق ملکی ، شیء مملوك ایله مزج ایتدیلر ؛ بوسیلهدخی حق ملكك اخلالك اثری ، شیء مملوكده ظاهر اولمق لازم کلیردی . کذلک ضرر واقع ، فعل مباشرتك محصولی اولیوبده تسبب نتیجه سی اولدینی تقدیرده ، فعل تسبب ایله ضرر واقع بیننده کی سبیت مناسبتك کشتی ، محاکمه عقلیه ویا تعاب ذهنه وابسته کوریلیردی . بناء علیه ضرر واقع ایله ضررک حصوله بادی اولان فعل بیننده کی مناسبت سبیتی ماده تجسم ایتدیره بیلیمک ایچون ضرر مذکور ، طوغریدن طوغرییه بر فعل مباشرتك محصولی بولمق ویا خود فاعلك خساره اوغرا دیلان مال ایله طوغریدن طوغرییه تماسی نتیجه سی اولمق شرط ایدی . فقط روماده افکار حقوقیه تکامل ایدوبده ماهیت اشیا ذهناً دها زیاده تحلیل اولمغه باشلادینی زمان ، « آقیلیا » قانوننك بوبابده وضع ایتدیکی صیقی شروطك نفس الامرده غیر معقول اولدینی تبیین ایتدی ، نته کیم « پره تور » دینلان روما حاکمیری قانون مزبورک متوتی اهلال ایله روحه پیدای نفوذ ایده رك مذکور

قانونك غایت طار کورینان احکامی ایچنه صیغشان مسئولیت جرمیه قاعده کلیه سنی بروجه زیر استخراجیه موفق اولدیلر؛ شویله که :

ضررک آنجق مباشره تضمین ایتدیرلمسی کیفیتی ، فعل مباشرتک ضرر واقعی تولید ایتدیکی حکمتنه مستند اولدیغندن ، برکیمسه ، طوغریدن طوغری به ضرری دکل ؛ بلکه ضررک حصوله بادی اولان نسنه یی ایقاع ایتدیکی یعنی متسبب اولدیغی تقدیرده دخی فعل مزبور ایله ضرر بیننده مناسبت سببیت موجود بولمق اعتباریله ، متسببک مباشردن تفریق معقول اوله مازدی . [۱] کذلک مباشرت ویا تسبب نتیجه سنده برماله عارض اولان ضرر ، اتلاف وتغیر مثللو مال اوزرنده اثر مادی ترک ایدن برفعلک محصولی اولیوبده باغلی بولنان بر حیوانی چوزهرک قاچمنه سببیت ویرمک ماده سنده اولدیغی کی برماله ماده ایراث خسار اولمادیغی تقدیرده دخی صاحبک ، ملکیتی ضایع ایدیلهرک متضرر قلندیغی بدیهی ایدی . بوسیله فعل واقعک آقیلیا ، قانونی احکامندن خارج طوتلمسی منطقاً قابل ایضاح کوریله مزدی کذلک حق دعوانک دوجار خسار ایدیلان مالک صاحبنه حصر اولهرق بومال اوزرنده طوغریدن طوغری به ویا طولایسیله حائر حقوق اولان اشخاص سائرهنک ومثلاً مستأجرلرک حمایه ایدلامسی عدالتله قابل توفیق کورلموردی .

اسباب مشروحه دن طولایی روماده مسئولیت حقوقیه ساحه سی پره تورلرک درایت و فطاتی سایه سنده پیدرپی توسیع اولهرق النهایه ، قصداً ویا برقصور اثری اولهرق هر هانکی بر حقک اخلاقی ماده سنک ، مسئولیتی وبال نتیجه تضمین ضرر وجیهه سنی تولید ایده جکی قاعده سی وضع اولدی وبوقاعده الک صکره غرب قوانین مدنیهنه عیناً انتقال ایلدی .

مسئولیت حقوقیه دائر غرب نظریات مختلفه سی

مسئولیت حقوقیه نک استناد ایتدیرلمسی لازم کلان اساس عیجک تعیین مسئله سی الیوم اوروباده برخیلی مناقشاتنی موجب اولمقده در . بعضارینه کوره مسئولیت حقوقیه ، علیت نظریه سی اوزرینه مؤسدر : شویله که بر ضرری تولید ایدن فعلک فاعلی صورت مطلقده - یعنی برکونا قصوری بولنسه بیله - اوضری ضامن اولور . زیرا ضرر ، مسبب وفعل ، سببدر ؛ مسببک ایسه سبیدن تفریق منطقاً جائز دکلدر . بوندن بشقه واضع قانون ، حال اجتماعک ادامه سی ایچون افراد

[۱] Chironi t. 2. pag. 29.

طرفدن اختیاری اقتضا ایدن فداکارلقاری آنلر بیننده عادلانه تقسیم ایتمکله مکلفدر . عدالت ایسه بر فعلدن متولد ضررک تضمینی فداکارلغنک، اول فعلک فاعلنه تحمیلنی استلزام ایدر . [۱] علیت نظریه سنه متفرع اولق اوزره ضرر واقع ، بر کیمسه نك طوغریدن طوغری به فعلنک نتیجه سی اولدیغی صورته دخی، اول کیمسه نك کندی منافعی ایچون استخدام ویا استعمال ایتدیکی اشخاص و آلات وادوات و اشیانک باعث اولدیغی خسارات دخی اول کیمسه به راجع بولنق اقتضا ایدر . بناءً علیه بر کیمسه ، کرک امور ذاتیه سنده استخدام ایتدیکی اشخاصک نتیجه افعالی اولان و کرک فابریقه سنده موجود ماکنه وسائر آلات وادواتک تحریکی سببیه عمله به عارض اولان ضرردن و یاخود مالک اولدیغی حیوانات و اشیانک تولید ایتدیکی خساردن بلا قید و شرط مسئول طوتملق لازم کلیر . بوجهلندن اوله رق بر کیمسه نك طریق اوزرنده بولنان بناسی ییقلوبده بوندن ماره به بر ضرر طازی اولسه بنانک صاحبی هر حاله - یعنی قصوری اولسون اولسون - ضرری ضامن اولور . ایشته احوال مذکوره نك کافه سنده ، ضررک علیتنی وجوده کتیرن اشخاص و حیوانات و اشیای سائر ، او کیمسه نك منافع ذاتیه سنک آلاتی مثابه سنده در و او کیمسه ، اشخاص سائر ایچون بر منبع ضرر اولان مذکور آلاتی موقع استفاده به وضع ایتک صورتیه ، ضرر امکاتی احداث ایتش اولور . بناءً علیه بواکمن حیز فعله کلدیکی تقدیرده او کیمسه ضررک منببی اولق جهتیه ضامن اولور .

الیوم آلمانیه ، علیت نظریه سنک طرفدارانی کیتدکجه کتکر ایتمکده در نته کیم آلمان اجتماعیونی ، بر ضرر غیر مشروعک کافه احواله تلافیسنه مساعد اولان مذکور نظریه نك ایجاب معدله بک موافق اولدیغی ادعا سنده درلر . کذلک اقتصاد یونه کوره ، علیت نظریه سنک تطبیقنده بیوک بر سهولت واردر . زیرا بونده فاعل ضررک قصورینسک تحقیقنه احتیاج یوقدر . قواعد حقوقیه نك بسیط و سهل التطبيق اولسی ایسه ، ایجابات اقتصادیه دندر . مع مافیه اکثریت حقوقشناسان ، مسئولیت حقوقیه نك قصور ذاتی و یا قابلیت اسنادیه نظریه سنه استناد ایتدیرلسی لزومه قائل اولمشلردر . اشیو نظریه موجبنجه بر کیمسه ، بر ضرری ضامن اوله بیلیمک ایچون اوضررک حصوله طوغریدن طوغری به ویا طولایسیله سببیت ویرمی کفایت ایتوب اول کیمسه ضرری استاج ایدن فعل غیر مشروعندن مسئول بولنق و تعمیر دیکرله فعل مذکور ، او کیمسه به اسناد اولنه بیلیمک اقتضا ایدر . ایمی بر

[۱] Saleilles, Th. gén. obligat. pag. 376, voir en note

فعل ، اخلاقاً فاعلنه اسناد اوله بيلمك همچون - معنای عمومی اعتباریه - برقصوره مقارن اولمق یعنی یا قصد اضرا را یله (عمداً) ایشله نمش اولمق و یا خود فاعل ، فعلنك ماییت و نتائج مضره سنی کشف و ادراکه مساعد اوله حق درجه ده عقل و ذکایه و ضررک منع وقوعه خادم تدابیری اتخاذ و یا خود فعل مذکور دن مجانبته مدار اولان اراده خاصه سته مالک بولنمق شرطدر . بو نظریه نك طرفدارانی علیت نظریه سنك ، منافع عمومیه یه و معدله مغایر اولمسی واسکی رومالیرله سائر اقوام ابتدائیه یه مخصوص بولنسی جهتلیله ، بو عصر مدنیته بر جای قبول بوله میه جغنی ایلری سور مشلدر . فی الحقیقه (۱) افرادک ، برقصور ذاتیلری اولمق سزین ، نتیجه افعالن دن صورت مطلقه ده مسئول اولملری اندیشه سی ، حریتلری تحدید و فعالیت اقتصادیه لری سخته دار ایدرک ترقیات مدنیه نك حصول و دوامی تمتع قیلار . بوندن بشقه علیت نظریه سی ، غیر مکلفینک و مثلاً صغارک و قوعه کتیردکلری خساراتک دخی علی الاطلاق کندیلرینه تضمین ایتدیرلمسی موجب اولور . حالبوکه بونلرک باعث اوله بیله جکلری ضررلرک کافه احوالده تماماً کندیلرینه تضمین ایتدیرلمسی ، ثروت حالیه و مستقبله لرینک بتون بتون محوینی و سقالات و پریشانیلری مؤدی اوله بیلیر . [۱] اجنبی قوانین مدنیه سی ، ملاحظات مذکوریه نی نظر اعتباره آله رق قصور ذاتی نظریه سی اساس اتخاذ ایتمشلدر ؛ شوقدرکه بونظریه نك دخی بلا قید و شرط تطبیق بعض احوالده حسیات حقانیتی رنجیده ایده چکی جهته قوانین مذکور ، آئیده ایضاح اوله جنی اوزره بوکی احوالده ، قاعده عمومیه خلافه اوله رق علیت نظریه سنی تعدیلاً قبول ایتمشلدر . مثلاً صغیر غیر ممیز ، افعالنك نتیجه سنی ادراک خاصه سندن محروم بولنمق اعتباریه ، قصور ایشلیه میه جکلرندن قصور ذاتی نظریه سی ، آنلرک ایقاع ایتدکلری خساراتدن مسئولیتلرینه مساعد دکلدر فقط صغیر غیر ممیز ، زنکین و شخص مغدور ، فقیر اولدینی صورتده ضرر واقع تماماً و یا قسماً صغیره تضمین ایتدیریه بیلیر .

مسئولیت حقوقیه نك استناد ایتدیریه بیله چکی اساسات مختلفه بالاده بسط و ایضاح ایدلمش اولوب شمدی دخی اوروپا قوانین مدنیه سنجه الیوم مرعی بولنان قصور ذاتی نظریه سته مستنداً فعل غیر مشروعک ماهیتی تشریح و شرائطی بیان و ایضاح ایتک اقتضا ایدر .

افعال غیر مشروع — اوروپا قوانین مدنیه سنجه بر فعل غیر مشروع ایقاع ایدلمش

اوله بيلمك ايجون اولاً آخرك حقي اخلال ايدمك ، ثانياً ، اخلال حق كيفيتي قصد اضرار ويا تقصيره مقارن اولمق ثالثاً فعل واقع ، فاعله قابل اسناد بولمق اقتضا ايدر [۱] .
اولاً فاعل ، آخرك حقنه تجاوز ايتمش وتعبير ديكرله وظيفه حقوقيه سنی اخلال ايتمش اولماليدر . وظيفه حقوقيه ، آتفاً بيان اولنديني اوزره آخره شر ايقاعندن مجانبت ايتمكدن عبارتدر [۲] اساساً انسانلر ، حق بقايه وقوای ماديّه ومعنويه لرینی ايسته دكلری كی انكشاف ايتديرمك صلاحيته مالكدرلر . ايشته آخره شر ايقاعندن مقصد ، آنك حق بقاسنه وقوای ذاتيه سنك انكشافنه مانع اولمقدردر ؛ انسانلر ضعف فطريلری سببيله قوای ذاتيه لرینی انكشاف ايتديرمك ايجون آخرك معاونته محتاجدرلر ؛ بوعتبار ايله انسانلر بوخصوصده بربرينه معاونته مجبوردرلر . فقط بووظیفه ، صرف اخلاقی اولوب قانوناً مجبوری الايضا دكلدر . فقط بعض احوالده قانون ، برکيسه نك قوای ذاتيه سنك انكشافی ايجون لازم كلان معاونت ماديّه نك ايفاسنی معين برشخصه تحمیل ايدر . بوسورتده قانون اول كيمسه بی حمایه ايجون شخص مذکور بر وجیه تحمیل ايدر . بوخصوصده قاعده شودر که هر نه وقت برکيمسه ، ديكر برشخصه قارشی لازم كلان معاونتی ايفا ايتديکی صورتده ، اول شخص ايله اولان مناسبتی اعتباريله ، اكا بر شر ايقاع ايتمش بولنورسه اول اوکيمسه قانوناً معاونت مذکورده بی ماده ايفا ايله مكلف طوتيلور .

مثلاً ابوينك اولادينه قارشی اولان وظيفه حقوقيه سی ، عامه ناسه ترتب ایدن « شر ايقاعندن مجانبت » وظيفه منفيّه سندن عبارت دكلدر . ابوين ، اولادينك بقا وموجوديتی وقوای ذاتيه لرینك انكشافنی تأمین ايجون لازم كلان مساعی وفداكارلنی صرف ايتمكه مجبوردر . زیرا اولادينك سبب وجودی ، ابوينی اولدينی جهتله آنلرك كندی حاللرينه ترك واهمال ايدملری ، كنديلرينه قارشی برشر تشكيل ايدر . ايضاحات مبسوطه دن نمايان اولدينی اوزره حق الغيرك اخلاقی یا مادی بر فعل اجراسيله ويا خود قانوناً واجب الايضا بر فعلك تركی صورتيله وقوعه كله بيلير و آخرك حقنی مغل بولنان فعل ويا ترك فعله ، فعل غير مشروع دنيلور .

بالطبع آخرك حقنی مغل اولان فعل ، برحقك استعمالی يولنده اجرا ايدلمه مش اولمق شرطدر . بناءً عليه برکيمسه نك ، قانوناً ايفاسنه مأذون اولدينی فعل سببيله آخرك حقنی

[۱] Virgile Rossel, tome 3 page, 72

[۲] Vittorio Pollaco, op. cit pag. 241

اخلال ایتش اولسه دخی فعل غیر مشروع وجوده کلز. ذاتاً حقلی بر فعل اجرایی صورتیه حق الغیرک اخلالی تصور اوله ماز. زیرا بوصورته ، اخلال اولدینی ادعا اولنان حق ، حقیقته دیکرینک حقیقه محدود دیمک اوور [۱] مثلاً برکیمسه، کندی ملکنده خفیات اجرا ایدرکن قومشوسنه عائد اولان آغاچلرک کوکئی کسه رک تلفلرینه سبب اولسه ضمان لازم کلز. شوراسی شایان بیاندرکه موجب مسئولیت اولدینی درمیان اولنان فعل ، قانوناً صورت مخصوصه طائمش برحق استعمالی یولنده وقوعه کلش اولماید. یوقسه برکیمسه نک ، قانوناً طائمش برحق خارجنده وحریتی استعمال یولنده ایقاع ایتدیکئی فعل حد ذاتنده حقسز اولماقله برابر قصور ویا قصد اضرارده مقارن اولدینی صورتده ، غیر مشروع اولور. اساساً برکیمسه نک اجرا ایتدیکئی فعل، مجرد برحق صریح قانونی به مستند بولنماقله مطلقاً غیر مشروع اولماز؛ بالعکس فعل مذکور ، حقوقک مصدری واک عزیزئی اولان حریتک استعمالی یولنده وقوعه کلش اولمق سببیه مشروعدر. شوقدرکه حریت ایله حقوق سائره بیتنده فرق واردر. برحق ، آنجق آخرک حقیقه مقید اولوب آخری اضرار ایتمه مکله مقیدکلدر؛ بوسببیه برکیمسه حقئی استعمال ایدرکن قانونک تعیین ایتدیکئی حدودی تجاوز ایتدیکجه، آخره ایقاع ایتدیکئی ضرردن مسئول اولماز حالبوکه حریت ، آخره ضرر ایراث ایتمه مکله مقیددر [۲] بوفرک سببی شودرکه منافع اجتماعیه نک ایجاباتندن اوله رق واضع قانون ، افرادک بعض منافع ذاتیه لرینی تأمین ایچون هر برلرینه آز چوق واسع ، حقوقی بر ساحة فعالیت تعیین و تخصیص ایدر؛ صاحب حق اولان کیمسه قانوناً حدودی معین اولان ساحة حقوقی داخلنده تمامیه سربست اولور هر نه قدر اوکیمسه نک قانوناً تأمین اولنان منافی، آخرک منافعه تصادم ایتک وبوصورته حقک استعمالی ماده سی ، آخرک ضررینی داعی اولمق احتمالی وار ایسه ده واضع قانون، اول کیمسه بت منافعنی، حق درجه سنه اصعاد ایده رک آخرک منافعه تقدیم ایتش اولدیندن آخرک بو یوزدن گرفتار اولدینی ضرر ، غیر مشروع صایبیه ماز. مثلاً قانوناً برکیمسه، مالک اولدینی شئیک کافه ثمرات و منافعندن منحصرأ استفاده و حتی اول شئی استهلاک ایده بیلیر. بالطبع اول کیمسه قانوناً مؤید اولان بوبابده کی صلاحیت واسعه سنی استعمال ایدرکن شخص دیکر متضرر اوله بیلیر.

[۱] Aubry et Rau, § 444, 1 Chironi, pag. 501

[۲] Georgi Diritto civile, t. 5. n. 163

نفس حریتہ کلنچہ حریت ، برکیمسہ نک ہر ایستہ دیکنی یا بہ بیلسمی دیمکدر . یعنی برکیمسہ ، یا لکڑ قانوناً صورت مخصوصہ تعین ایدلمش اولان حقوقی ساحہ داخلندہ دکل اوساحہ خارجندہ دخی دیہہ دیکنی یا بہ بیلیر ؛ برکیمسہ نک حق صریح قانونیسی خارجندہ دخی ایستہ دیکنی یا بہ بیلسمی ، حریتی ایجابنددر . شوقدرکہ بوتقدیردہ بر حق قانونی موضوع بحث اولمدیفی حمتلہ ، حریتی استعمال ایدن شخصک منافعی ، قانوناً آخرک منافعہ تقدیم ایدلمش دکلدر . بوسیبلہ حریتک استعمالی مشروع اولہ بیلیمک ایچون ، آخرک منافعہ تجاوز ایدلمش اولق اقتضا ایدر . الحاصل ، حق آنجق قانوناً معین اولان حدود ایلہ محدود اولوب آخری اضرار ایتہ مکملہ مقید دکلدر . حریت ایسہ آخری اضرار ایتہ مکملہ مقید اولدیفندن ساحۃ حقوقی ساحۃ حریتدن دہا واسع دیمکدر . بوسیبلہ حریتک استعمالی یولندہ ایقاع اولتان فعل ، داعی ضرر اولدیفنی صورتدہ قصد اضرار ویاقصورہ مقارن ایسہ غیر مشروع وموجب ضمان اولور . فقط قانونک صراحت طانیدیفنی برحقک استعمالی یولندہ ایقاع اولتان فعل ، آخرک ضررینی داعی اولسہ بیلہ مسئولیتی مستلزم اولمز . اوروپا قانونلری ، موجب مسئولیت اولان فعلک غیر مشروع اولسمی لزومنی قبول ایتکلہ برابر فعل غیر مشروعک مایہتدہ اتفاق ایتمش دکلدر . مثلاً فرانسه قانوننک ۱۳۸۲ نجی مادہ سی موجبہ ، برکیمسہ ، - معنای عمومیتی اعتباریلہ - بر قصور نتیجہ سی اولہرق ، آخرک ضرردیدہ اولسمی موجب اولورسہ ، ضرر واقعی تضمینہ مجبوردر . مادہ مذکورہدہ ، ایقاع اولتان فعلک غیر مشروع اولسمی لزومنہ دائر برقید و اشارت یوغیسہدہ برحق قانونیہ مستنداً ایقاع اولتان بر فعلک مدار مسئولیت اولسمی عقل قبول ایدہ میہ جکندن فرانسه حقوقشناسانی ، اشبو مادہ بی تفسیر ایدرکن موجب مسئولیت اولان فعلی غیر مشروع illicite اولق قیدیلہ تقید ایشلارددر . بوندہ کی «غیر مشروع» تعیری حد ذاتندہ غیر مشروع دیمک اولیوب بلکہ «برحق صریح قانونیہ مستند اولیمان» دیمکدر . [۱] بناءً علیہ فرانسه قانوننہ کورہ ، برکیمسہ نک غیر مشروع صورتدہ ، یعنی برحق قانونیہ مستند اولیہرق ، قصد اضرار ایلہ ویا عن تقصیر ایقاع ایتدیکنی فعل سبیلہ ، آخری اضرار ایدر وتعبیر دیگرلہ آخرک مادی ویامعنوی برمنفعتنی اخلاص ایدرسہ ضرری ضامن اولور .

حالبوکہ آلمان قانوننک ۸۲۳ نجی مادہ سنہ کورہ بر فعل ، حد ذاتندہ غیر مشروع

[۱] Sourdat. Traité de la responsabilité t. 1, p. 5. Plancol t. 2, page 233.

اوله بیلیمک ایچون ، قانوناً طانمش بر حقه مستند اولماسی کفایت ایتیوب بلکه آخرک صحت ، حریت و حق ملک کی حمایت [۱] قانونیه مظهر اولان برحقنی و یا خود آخرک حمایه سی مقصدیه موضوع بر حکم قانونی بی محل بولنق لازم کلیر . بناءً علیه قانوناً طانمش بر حقه مستند اولیه رق ایقاع اولنان فعل ، دیگر بر کیسه نك برحق صریح قانونیسی و یا بر حکم قانونی بی محل دکل ایسه ، اول کیسه نك قانوناً مؤید اولیان بر منفعتی اخلال ایتسه دخی غیر مشروع عد ایدلز ؛ مکرکه فعل مزبور ، قانون مذکورک ۸۲۶ نجی ماده سی موجبجه اخلاقه منافی بولنش وقصد اضرار ایله ایشلنمش اوله . فرانسه قانونیه آلمان قانون مدنیسی بیننده موجود اولان بوتفاوتک حکمتنه کلنجه ، آلمان واضع قانونی ، ضرر معنوی نك تعین و تقدیر ماهیتنده کی مشکلات عظیمه سیبیله ، فرانسه ده اولدینی کی هر ضرر معنوی نك صورت مطلقه ده ضرر و زیان اعطاسی موجب اولدینی اساسی قبول ایتمه مش ، بلکه اهمیت مخصوصه سی سیبیله شایان حمایه کوردیکی منافع معنویه بی قسماً ۸۲۳ نجی ماده ده تعداد الیشدر ؛ اشبو ماده ده مصرح اولیان دیگر مهم منافع معنویه دخی اخلالی جرم عد اولنق صورتیه تحت تأمین الیشدر . مثلاً مذکور ماده قانونیه ده اک مقدس منافع معنویه دن اولان عرض و ناموسدن بحث ایدلمه مش ایسه ده عرض و ناموسه وقوعبولان تجاوز ، قانون جزا ایله ممنوع اولق جهتیه افعال غیر مشروعه دندر .

فرانسه قانون مدنیسنک سالف الیان ۱۳۸۲ نجی ماده سی موجبجه ، بر فعلک عدم مشروعیتی ، آخرک قانوناً طانمش بر حقنی محل بولنسنه وابسته اولدینی و برحق قانونینک استعمالی یولنده اولیه رق ایقاع اولنان فعلدن حصوله کلان هر درلو ضرر واجب التضمین عد ایدلدیکی جهته ، فرانسه قانوننک آلمان قانون مدنیسنک زیاده منافع شخصییه بی حمایه ایتدیکی وارد خاطر اوله بیلیر . فی الحقیقه افرادک قانونده تعدادی متعسر و حمایه سی واجب بر چوق منافع معنویه سی واردر . اعتبار ، حیثیت ، شفقت ، امنیت و استراحت کی . اکر بر فعلک ، عدم مشروعیتی مطلقاً آخرک برحق صریح قانونیسی اخلال ایتسی قیدیه تقید اولنه حق اولورسه ، قانوناً صورت صریحه ده تحت حمایه الیش اولان مارالذکر معنوی منافع عیدیه وقوعبولان تجاوزات موجب مسئولیت اولماق لازم کلیر .

[۱] Saleille page. 365, Code civil allemand traduit et annoté par le comité de législation étrangère, sur note art. 822 Giorgi tome 5. pag. 138

حقیقت حالہ ایسہ آلمان قانونی، اخلاقی موجب مسئولیت بولنان منافع حقوقیہ نک، قانوناً صورت صریحہ طائش بولنسی شرط انخاذا یتمکک، حریت فردیہ نک بحق تأمین لازمی سنہ رعایت ایدلدر، فی الحقیقہ آنفاً ایضاح اولندی اوزرہ، قانوناً صورت صریحہ طائش اولان حقوق، آخری اضرار ایتہ مکملہ مقید دکل ایسہ حریت، آخری اضرار ایتہ مکملہ مشروطدر. بوسیله برکیمہ، حریتی استعمال ایدرکن غیرک منفعتنہ تجاوز ایدرسہ مسئول اولور. شوقدرکہ آخرک منفعتنی اخلاقی ایدرک مسئول اولمق اندیشہ سی، حریتک بحق استعمالہ مانع اولہ بیلیر. بناء علیہ اخلاقی موجب مسئولیت اولان منافع حقوقیہ، قانونندہ تصریح ایدلمی کہ افراد، حریتلری استعمال ایدرکن یکدیگریک، قانوناً معین اولان منافع حقوقیہ سنہ تجاوز ایتسون و آخرک برحق صریح قانونیسیلہ تصادم ایتیان ہرہانکی برفعلک ایقاعی مباح و مشروع بیلسون. کرچہ بوصورتہ، قانونندہ ہرصلسہ تصریح ایدلمیان بعض منافع معنویہ نک اخلاقی تہلکہ سی واریسہ مذکور منافعک جملہ سی حمایت ایتک وسیلہ سیلہ، حریت فردیہ نک غیر معین حدود ایلہ تحدیدی دہا بیوک برضرر تشکیل ایدر. مع مافیہ آلمان قانونی، قانونندہ مصرح اولیان منافع معنویہ بی بتون ہتون اہمال ایتش دہ دکلدر. سالف الیان ۸۲۶ نجی مادہ موجبہ، برکیمہ اخلاقہ مغایر صورتہ آخرہ قصداً برضرر ایقاع ایتش ایسہ مسئول اولور. بناء علیہ ایقاع اولنان فعل، حق الغیری ویا آخرک حمایتی مقصدیلہ موضوع برحکم قانونی بی اخلاقی ایتہ سیلہ آخرک قانونندہ تصریح ایدلمیان ہرہانکی برمنفعت معنویہ سنہ تقیصہ کتیرسہ غیر مشروع اولور. شوقدرکہ فعل واقع، اخلاقہ مغایر صورتہ ایقاع ایدلش بولنق شرطدر.

اسویجرہ نک ۱۸۸۱ تاریخی وجائب قانونندہ قبول اولنان قاعدہ، فرانسیہ قانون مدینسک ۱۳۸۲ نجی مادہ سنہ مین قاعدہ نک همان عینی ایدی. شوقرق ایلہ کہ فرانسیہ فعلک، حق سر اولسی قیدی آنحق اجتہاد ایلہ تقریر ایتدیکی حالہ اسویجرہ دہ، قید مذکور قانونندہ تصریح اولمشدر. اسویجرہ نک ۱۹۱۲ سنہ سنہ نشر اولنان معدل قانونندہ ایسہ برکیمہ قصد اضرار ایلہ ویا قصور اثری اولہ رق آخرہ بغير حق برضرر ایراث ایدرسہ، دیہ محرر اولان اسکی متندہ کی « بغير حق » تعبیری یرینہ « صورت غیر مشروعہ دہ تعبیری اقامہ اولمشدر. اسویجرہ حقوق شناساندن بعضری، بوتعمیرک تبدلندن، اسویجرہ واضع قانونک فرانسیز قاعدہ سی ترک ایلہ آلمانلرک فعل غیر مشروع نظریہ سی

قبول استبدیکی استدلال ایتشدرد [۱]. یعنی اسویجرحه قانونه کوره بعدما بر فعل، غیر مشروع اوله بیلیمک ایچون برحق قانونی به منی اولیه رق ایقاع ایدلمش بولنلق کفایت ایتیوب آلمان قانوننده اولدینی وجهله آخرک برحق صریح قانونیسی ویا بر حکم قانونی بی خللدار ایتیمک لازم کلیر. ذاتاً مذکور قانون جدیده، اخلاقه مغایر و قصد اضرار ایله ایقاع اولتان فلک دخی غیر مشروع اولدیفنه دائر بر ماده درج اولنسی، مذکور حقوقشناسانک اجتہادی مؤیدر. زیرا اکر اسکی قانونده مندرج اولان فرانسز قاعده سی ابقا ایدلمش اولسه یدی برحق صریح قانونی به مستند اولیه رق حریتک استعمالی یولنده ایقاع اولتان بر فعل مضر، صورت مطلقه ده - یعنی غیرک حق صریح قانونیسی ویا بر حکم قانونی بی مغل اولسون اولسون - مدار مسئولیت اولمق حسیله، فعل مذکورک، موجب مسئولیت اولمسی ایچون، قصداً ایشله نیش و مغایر اخلاق بولنمش اولسنی آریجه شرط اتخاذ ایتیمک لزومسز ایدی.

مفک سؤ استعمالی نظریه سی - بر فعل، غیر مشروع اوله بیلیمک ایچون قانونک صراحة طانیدینی برحقه مستند بولنماق لازم کله چکی آنفاً بیان اولنمشیدی. فقط بعضاً بر آدم حقنی سؤ استعمال ایده بیلیر؛ بوصورته دخی فعل، غیر مشروع اولور. اولجه دخی بیان اولنیدینی اوزره مدینتک ترقیسی، انسانلرک بر برینی اضرار ایتسی امکانشی آرتیرر. ایشته ترقیات مدینتک افراد ایچون بر منبع ضرر تشکیل ایتمه منسی تأمین احتیاجندن «تعاون اجتماعی» قاعده سی نشأت ایتشدر. بو قاعده به بنسأ حقوقک طرز و شرائط استعمالی کیتدجه تحدیداته دوچار اولمقده و بوصورته اسکیدن مطلق عد اولتان حقوق الیوم اضافی بر ماهیتی حائر بولنمقده در. بو تحدیدات جمله سندن اوله رق الیوم حقوق - منافع جمعیت ایله منافع افراد بیننده کی آهنگ و توازنک محافظه سنه مدار اولمق اوزره - آنجق موضوع بولنیدینی اقتصادی ویا اجتماعی مقصده موافق صورته استعمال اولنلق لازم کلیر. بوسیله بر کیسه حقنی ماوضع لهندن انحراف ایتدیرسه حقنی سؤ استعمال ایتش اولور. [۲]

مثلاً فرانسه ده ۱۸۹۰ قانونی موجبجه برپاترون، مستخدمینی مغازه سندن چیقارسه ضرر وزیانه محکوم طوتله بیلیر. یعنی مغازه صاحبی، آدملرندن بریسنی بلا موجب عزل ایدرسه حق عزلنی سؤ استعمال ایتش عد اولته رق ضرر وزیانه محکوم طوتلور. کذلک فرانسه ده تعطیل اشغال حق عملیه، آنجق اجرتلرینک تأمین تزیدینه خادم بر سلاح اوله رق،

[۱] Virgile Rossel, tome 3, page 70

[۲] Ghironi, t, r, page 507

بىخىش اولدىقندىن شايد عملە حق مزبورى ، دىكر بر مقصدلە و مثلاً سىدىقەيە داخلى اوليان عملەدن برىنى قوغدىرىمىق مقصدىلە استعمال ايدىرسە حقنى سؤ استعمال ايتىش اولور . موسيو پلانىول ، مارالذكر « تعاون اجتماعى » قاعدهسىنىك ايجاباتىندن اولمىق اوزرە ، حقنى قيود و شروطى مرور زمان ايله تزايد ايتىمكده اولدىغىنى قبول ايتىمكە برابر ، قيود مذكورەيە عدم مراعات حالده حقنى سؤ استعمالى دكل ، فقدان حق موضوع بحث اولەيىلە چكىنى ادعا ايدىيور . يعنى برحق ، شروط قانونىيەسنە غير موافق صورتدە استعمال اولتورسە حق اولمىقدىن چىقار و بوسىبلە ماهيت مشروعهسىنى محافظە ايدە مىز .

حقنى سؤ استعمالى نظريەسىنىك جملە تطبيقاتىندن اولەرق برحقنى آخرى اضارە آلت اتخاذا اولمىسى جائز دكلدر . بوسىبلە آلمان قانون مدينسىنىك ۲۲۶ نجى مادەسىندە مذكور اولدىغىنى و فرانسه محاكمىنىك اجتہادىلەدە مؤيد بولدىغىنى اوزرە بركىمسە ، حقنى مجرد آخرى اضار مقصدىلە استعمال ايدىرسە حقنى سؤ استعمال ايتىش و بواعتبار ايله فعل غير مشروع ايضاع ايتىش اولور .

موسيو پلانىول ، حقنى صرف آخرى اضار مقصدىلە استعمالى مادەسىنى اخلاق و منافع اجتماعىيە مغاير كورمىكە برابر ، مقصد مذكورك اثباتىندەكى مشكلات سببىلە ، حقنى مشروعىتى مادەسىنىك صرف آخرى اضار ايتىمەك قىدىلە تقييدىنى تجويز ايتيور [۱] فى الحقيقە بركىمسە حقنى مجرد آخرى اضار مقصدىلە استعمال ايتىش اولسە بىلە بوقصد اضار نە صورتلە اثبات اولنە بىلير ؟ مثلاً موجر ، ختام مدت اجارەدە بركونا منفعتى اولمىغىنى حالده مستأجرى اضار مقصدىلە تخليه مأجورە قيام ايدىرسە موجرك تخليه مأجورەدە بركونا منفعتى اولمىغىنى اثبات اولنە ماز . مع هذا قصد اضار ك اثباتى متعسر اولدىغىنى وسيله سببىلە حقوقك مستبدانە بر صورتدە استعمالنە مساعده ايتىمك ، حقوقى ، مزيت اجتماعىلەرنىدن تجريد و بر آلت ظلم واعتساف مقامندە قوللانمىسى ترويج ايتىمك دىمك اولدىقندىن حقوقشناسانك اكثريتى بر حقنى مجرد آخرى اضار مقصدىلە استعمالنى غير مشروع عد ايتىشلردر . [۲] شوقدر كە قصد اضار ك ثبوتى تقدير حكامە ترك اولنە جق اولورسە بر منفعت حقيقىە استحصالى ملاحظەسنە بناءً موقع استفادەيە وضع اولنان برحقك ، بر ضعف تقدير اثرى اولەرق قصد اضارە

[۱] Planiol t. p. page 286

[۲] Peroggi in, Archivio giuridico vol 53, fasc 3-4 Laurent t, 6 page

140 et t, 20 page 410;

مستنداً استعمال ایدلیدیکنه حکم اولمق احتمالی وارد رک بوده حقوق صورت مشروعهده استعمالنی اشکال ایلر. بوسیله مذکور حقوقشناسان، قصد اضراره دلالت ایده بیله جک معین بر دلیل خارجینک اساس دائمی اتخاذ ایدلمسی لزومنی تصدیق ایتشلر و فقط مذکور دلیل خارجینک تعییننده اتفاق ایده مه مشلردر. پارس حقوق فاکولته سی معلملرندن متوفی موسیو Saleilles ساله یک فکر نجه، بر حقک مقصد اجتماعی و اقتصادینه موافق اوله رق استعمال اولوب اولمدیغی کیفیتنی آنجق عرفاً تعین ایدر؛ یعنی اکثریت ناس، بر حقنی علی العاده نه صورته استعمال ایدر سه اوطر ز استعمال مشروع اولور زیرا بر حقک غیر معتاد بر صورته استعمال اولمسی او حقک قانوناً موضوع بولمادیغی مقصددن انحراف ایتدیرلیدیکنه دلالت ایدر. [۱] اسویچره قانون مدنیسی حکامی، حقنی استعمال ایدن کیمسه نک باطنی قصد و نیتنی تحقیقه مأذون قلمامش و قصد اضرارک، ظاهر اولمسی شرط اتخاذ ایشلدر. آلمان قانوننک ۲۲۶ نجی ماده سنی شرح ایدن مؤلفلر دخی قصد اضرارک حقک استعمال ایدلیدیکی احوال و شرائط اعتباریه، ظاهر و واضح اولمسی لزومنه قائل اولمشلردر. دیگر بعض مؤلفینه و فرانسه محاکمک اجتهدینه کوره، بر کیمسه حقنی، آخری اضرار ایتیه جک صورته استعماله قادر اولدیغی تقدیرده، اول کیمسه حقنی آنجق او صورته استعمال ایده بیلیر. کذلک بر آدم حقنی استعمال ایدرکن تقصیر نتیجه سی اوله رق آخری اضرار ایدر سه، یعنی حقک حین استعمالنده آخرک عدم اضراری ایچون اقتضا ایدن تدابیرده قصور ایلر سه، حقنی سؤ استعمال ایتش اولور. [۲] اساساً اضراردن بشقه نیته مستند اولمیان بر حقک استعمالی قانوناً غیر مشروع عد ایدلمک لازم کلیر ایسه ده بر کیمسه، حقنی بر منفعت استحصالی مقصدیه استعمال ایدرکن اول کیمسه، آخرک ضرر دیده اولمسه مانع اوله جق قیداتی تحمیل ایتک، آتی استعمال حقدن منع ایتمهک توأم اولدیغندن، حقک سؤ استعمالی نظریه سنک بودرجه توسیعنده اصابت موجود اوله ماز. یوقاریده بیان اولمادیغی اوزره معلم موسیو پلانیول، «تعاون اجتماعی» قاعده سنک ایجاب ایتندن اوله رق، حقک قیود و شروطی کیتدیکجه تزايد ایتدیکنی قبول ایتمهک برابر، قیود مذکوریه عدم مراعات حالنده، «حقک سؤ استعمالی» دکل «فقدان حق» موضوع بحث اوله بیله جکی مطالعه سنده بولنش ایسه ده، اکثریت مؤلفین، حقک سؤ استعمالی ماهیه و حکماً

[۱] Saleille page 371 en note

[۲] Sourdat, t, 1, page 482

فقدان حقّدن فرقی اولدیغنی بحق در میان ایتمشلردر. فی الحقیقه حقّ سؤ استعمالی ماده سنده صاحب حق، قانوناً اجرائه صلاحیتدار اولدیغنی افعال ماده نك حدودینی تجاوز ایتمش دکلدر مثلاً بر کیمسه، مجرد قومشونک نظارتی سدا تمک مقصدیله، مالک اولدیغنی عرصه اوزرینه یوکسک بر بنا انشا ایتدیکی صورتده، حقّ سؤ استعمالی کیفیتنی تشکیل ایدن یوکسک بنا انشاسی فعلنک مادیته عدم مشروعیت یوقدر. زیرا حق ملک، بر آدمک کندی ملکنده ایسته دیکی قدر یوکسک بر بنا انشا ایتسنه صلاحیت بخش ایدر. حقّ سؤ استعمالی فقدان حقّدن لایقیه تفریق و تمیزه مدار اولان جهت شودر که حقّ سؤ استعمالی تشکیل ایدن کیفیت، حقّ حدود معینه قانونیه سی داخلنده بولنان دیگر بر فعلدن انفکاک ایده مزه، بو فعلک اجراسی منع ایدیله مدیکی جهته، اکا مربوط بولنان و حقّ سؤ استعمالی تشکیل ایلان فعل فرعی یی دخی منع ایتک ممکن اولماز. بوسیله حقّ سؤ استعمالی، ضررک طوغریدن طوغری به ازاله سنی دکل آنجق ضرر و زیان اعطاسی موجب اولور. نته کیم عرصه اوزرینه بنا انشاسی مثالده، بری مشروع دیگر ی غیر مشروع ایکی کیفیت موجوددر. اساساً عرصه اوزرینه بنا انشاسی مشروعدر؛ فقط قومشونک نظارتی سد ایده رک قصداً اضرار ایتک غیر مشروعدر. شوقدر که غیر مشروع کیفیتنی تشکیل ایدن اضرار ماده سی، حد ذاتنده مشروع اولان بنا انشاسی ماده سندن انفکاک ایده مزه. یعنی عرصه صاحبی، حد ذاتنده مشروع اولان بنا انشاسی فعلندن منع ایتکسزین، آتی اضراردن منع ایتک ممکن دکلدر. بوسیله اضرار مدار اولان و حقّ سؤ استعمالی تشکیل ایدن فعلک طوغریدن طوغری به منع اجراسندن صرف نظر اوله رق ضرر و زیان طلیله اکتفا اولنق ضروری اولور. [۱] اما غیر مشروع اولان وسوء استعمال تشکیل ایدن فعل، صاحب حقّ مشروع اولان فعانندن قابل انفکاک اولور و بناء علیه فعل مشروعک اجراسی منع ایدلمکسزین فعل غیر مشروعک منعی ممکن بولنورسه حقّ سؤ استعمالی دکل «فقدان حق» ماده سی وجوده کلش اولور. مثلاً فوقانیسی برینک و تحتانیسی دیگرینک اولان بر خانه ده، بونلردن هر برینک حقّ دیگرینک حقیله مقید اولدیغندن هیچ بری، دیگرینک حقّی اخلاصاً تصدی ایده مزه، ایدرسه طوغریدن طوغری به منع اوله بیلیر. زیرا مذکور خانه صاحب لردن بری، اول خانه اوزرنده دیگرینه مضر اوله جق برشی یا بمقدن منع ایدلمکله اساساً یا بمغه صلاحیتدار اولدیغنی مشروع بر فعلی

ایفادن منع ایدلمش بولمق لازم کلز . نته کیم اول کیمسه، صاحب دیگر اضرار ایتیه حک صورتده، مالک اولدینی قسم خانه ده تصرفه قادر در. کذلک شمندوفر قومپانیاسی، ایشتمه مصارفنی تنقیص ایتک مقصدیه فنا بر کمور قوللانمسندن طولایی لوقوموتیفلرک نشر ایتدیکی دومان، خطک کنارنده بولنان خانه لرده ساکن کیمسه لرک صحتی اخلال ایدرسه، قومپانیا شمندوفر ایشتمک حقی سؤ استعمال ایتش اولور؛ یوقسه بونده «حقک فقدانی» حالندن بحث اولنه ماز. زیرا فقدان حق، شمندوفر ایشتمک فعلنک نفسنده دکل، بلکه طرز اجرا سنده در. قومپانیه ایسه شمندوفر ایشتمکدن منع ایدلمکسزین فنا بر کمور استعمالندن نصل منع اولنه بیلیر؛ شمندوفر ایشتمک ماده سی ایسه قومپانیانک حق اولدینی جهته، اکا مربوط بولنان شمندوفر ایشتمک فعلنک مضر صورتده اجرایی ماده سی منع ایتک ممکن اولمیدندن، قومپانیه دن ضرر و زیان طلبندن بشقه چاره بولنه ماز. الحاصل برحقک سؤ استعمالی حدود قانونیه نک تجاوزندن نشأت ایتک و حدود قانونیه نک تجاوزی حالنده حقدن بحث اولنه مامق جهته، حقک سؤ استعمالی کیفیتی فقدان حق ایله توأم بولنדיغه دائر موسیو بلانیولک در میان ایتدیکی مطالعه اسباب مشروحه یه نظراً شایان التفات کوریه مز. [۱]

نقدی و تقصیر — اوروپا قانونلری احکامنجه بر فعل، موجب مسئولیت اوله بیلیمک ایچون مضر اولمق و یا خود آخرك برحق قانونیسی محل بولمق کفایت ایتوب، اضرار و یا اخلال حق ماده لری، تعدی و یا تقصیر مستند بولمق شرطدر. اگر فعل واقع قصد اضراره مقرون اولور یعنی فاعل، یا لکز فعلی دکل بلکه فعلک نتیجه سی اولان ضرری و یا خود حقک مختل اولمسی نتیجه سی دخی اراده ایتش ایسه، قصد اضرار (تعدی) موجود بولنش اولور.

فرانسه قانون مدیسنه کوره، قصد اضراره مستند و ضرری داعی بولنان فعل غیر مشروعه جرم مدنی تعیر اولنور. جرم جزائی ایله جرم مدنی بیتنده تفاوت وارد در. اولاً؛ جرم جزائی منافع عمومی یی، جرم مدنی ایسه منفعت شخصی یی خللدار ایدر. بناءً علیه جرم جزائینک شخصی بر منفعتی اخلال یعنی شخصی بر ضرری تولید ایتسی شرط دکلدرد. ثانیاً جرم جزائی، مجازاتی و جرم مدنی ضرر و زیان اعطاسی استلزام ایدر.

فاعلك اراده سی، یالكز فعله تعلق ایدوبده فعلك ماهیت حشكخانه سینه ویا نتائج
مضره سینه تعلق ایتدیکی صورتده دخی اگر اخلال حق ویا اضرار ماده سی، تدیرسزلك
ویا اھمال نتیجہ سی اوله رق وقوعولش ایسه شبه جرم وجوده گلش اولور. عکسی
حالده فعل، قضاء وقوعولش عد اولنور. كذلك حال اضطرارده ایقاع اولنان ضرر
موجب مسئولیت اولماز. یعنی آخرك فعلی ویا خود بر آفت سماویہ سبیلہ بر تھلک کیہ معروض
اولان کیسه، تھلک کی دفع ایچون آخره ضرر ایقاع ایدر سہ مسئول اولماز. اساساً حال اضطرارده،
مدافعه مشروعه حالتك خلاقه اوله رق، ضرر واقعك کیفیت حصولده شخص متضرر
مدخلدار اولدینی جہتہ، ضرر مذکور مشروع اوله ماز. بناءً علیہ بر ضرورت الجاسیلہ یاپیلان
فعل، غیر مشروع اولور. شوقدر که مسئولیتك شرطی اولان قصد اضرار ویا قصور مفقود
بولندیقندن اول کیسه مسئول طوتماز. مع هذا او کیسه، آخره ایقاع ایتدیکی ضرر سایه سنده،
تھلک کیہ معروض اولان بر منفعتنی قورتارمشی، درجه استفاده سی نسبتده تضمینات ایله
مكلف طوتلی، «موجبسزغم» قاعده سی ایجاباتندندر. اشوقاعده عادله موجبجہ بر کیسه،
شخص آخرك ضررینه اوله رق اموالی تزییدایده مز. بوسیلہ اول کیسه نك آخرك ضررینه
اوله رق استحصال ایتدیکی اموالك مالیتی، ضرر ك مقداری نسبتده شخص مزبورہ راجع اولور.
تدیرسزلك ویا بصیرتسزلكه مقرون اولان فعل ایله اھمال بینده تفاوت واردر.
اھمال، بر ضرر ك عدم وقوعی ایچون اتخاذه لازم کلان تقیداتی التزام ایتهمکدر.
بناءً علیہ اھمال، ضرر ك منع وقوعی ایچون ایفاسی لازم کلان فعلك ترکی دیمکدر. تدیرسزلك
ایسه نتائج مضره تولید ایتمی ضروری ویا ممکن بولنان بر فعلی ایقاع ایلکدر. اساساً
آخره ابراث ضرر ایدہ بیلہ جك بر فعلدن مجانبیت ایتك، هرکسه ترتب ایدن بر وظیفه
حقوقیه در. فقط آخری بر ضرردن وقایہ به اقتدار موجود ایکن وقایہ ایتهمك اخلاقه
منافی ایسه در. بر وظیفه حقوقیه نخل عد اوله ماز [۱] بناءً علیہ بر کیسه مجرد منع
وقوعه قادر اولدینی بر ضرر ك عدم حصولی ایچون لازم کلان تداییر تقیدیه یی اتخاذه
ایتهمسندن طولایی، قانوناً مسئول طوتله ماز. او کیسه آنجق قانوناً ویا نظاماً ایفاسیلہ
مكلف اولدینی بر فعلك ترکندن مسئول اولور. مثلاً بر فرونك انشاسنده نظاماً اتخاذه
لازم کلان تداییرك عدم استعمالندن حصوله کلان ضرر واجب التضمین اولور.

[۱] Sourdat, t, 1, page, 494.

شوراسی نظر دفته آلتغه شایاندرکه ترك فعلك موجودتی ظن اولنان احوالك ا کتریسنده، مطلقا اهماله تقدم ایدن بر فعل موجوددر. مثلا ذکر ی کچن فرون مثالنده، یالکز تداییر نظامیه نك عدم استعمالندن عبارت بر ترك فعل موجود اولدینی ظن اولنه بیلیرسه ده، بوبابده کی اهماله تقدم ایدن ینه بر فعل وارددرکه اوده فرون انشاسندن عبارتدر. كذلك شمندوفر مأمورینه برای نقل تودیع اولنان قابل اشتعال ویا معیب امتعه نك ماهیت مضره سی، صاحبی طرفندن بیلدیرلك اقتضا ایدر. عکسی حالنده بویوزدن اشیای سائریه عارض اولان ضرر واجب التضمین اولور. ایشته بونده دخی یالکز بر ترك فعل وقوعه کله یکی ظن اولنه بیلیرسه ده حقیقته اولجه ایقاع اولنان مثبت بر فعل وارددرکه اوده امتعه نك تودیعی ماده سیدر.

جرم ایله شبه جرم مدن هرایکسی افعال غیر مشروعه دن اولمق و موجب مسئولیت بولنمق جهتیه آلمانیا واسویچره قوانین مدنی ه سندن جرم وشبه جرم تعیرلری قالدیرلمش و آنلر یرینه « افعال غیر مشروعه » تعیری اقامه اولمشدر.

قابلیت اسنادیه — بر فعل، قصد اضرا ده مقرون اوله بیلیمك وبو اعتبار ایله فاعله اسناد اولنه بیلیمك ایچون، فاعلك، آخری اضرا دك ممنوع اولدینی قاعده سنی فهم وادراك ایده بیله جك درجه ده ذکایه و او فعلی سربسته جه اجرایه مدار اولان قابلیت ارادی ه مالک بولنمق شرطدر. كذلك برکیمسه بر قصور دن یعنی تدبیر سزلك ویا اهمال یوزندن مسئول اوله بیلیمك ایچون او کیمسه، ایقاع ایتدیکی فعلدن آخره بر ضرر حاصل اوله بیله جکنی ویا آخرك حق اخلا ل اولنه بیله جکنی کشف ایده بیله جك درجه ده ذکایه و او فعلدن مجانبه ویا خود فعلك ضرر تولید ایتمه سی ایچون لازم کلان تدبیری اتخاذه مدار اولان اراده خاصه سه مالک بولنمق شرطدر. بناء علیه قصور ایکی درلودر. برنجیسی قصور فعلی، ایکنجیسی قصور ذاتیدر. قصور فعلی، فاعلك درجه ذکا و اراده سی نظر اعتباره آلتفسزین، بر فعلك ضرر تولید ایتمه سی ایچون بر معتاد لازم کلان تدبیری استعمال ایتمه مك ویا خود بر فعلدن ضرر تولد ایده بیله جکنی کشف ایلمه مکدر. تعیر آخرله، بر ضرری ایراث ایتمه مك ایچون علی العاده تعقیبی لازم کلان خط حرکتدن انحراف ایلمکدر. مثلا ضرر ك عدم حصولی ایچون اقتضا ایدن تقید انده بولنمق صورتیه فعلك اجراسی ممکن ایسه فاعلك تعقیبه مجبور اولدینی خط حرکت، او تداییرك اتخاذیدر. واکر بر فعلی اجرا ایدرکن اندن تحصیل ایده جك

ضررک عدم وقوعی تأمین ایده بیلجک اسباب و تدابیر یوغیسه فاعل ایچون تعقیبی واجب اولان خط حرکت، او فعلی ایقاعدن بجانبت الیمکدر . بناءً علیه قصور فعلی، نفس فعلده بولنان قصور دیمک اولوب بونده فاعلک حالت روحیه سی یعنی فعلنک نتایجنی کشف ایده جک بروصیتده بولوب بولمیدینی قطعاً نظر اعتباره آلتماز [۱].

ایکنجیسی، قصور ذاتیدرکه فاعلک، فعلک ماهیت و نتایج مضره سی کشف ایده بیلجک برذکایه و او فعلدن بجانبت و یا ضررک منع وقوعه صالح اولان تدابیری اتحادده مدار اولان بر اراده یه مالک ایکن او فعلی ایقاع ایتمش بولمیدر . بناءً علیه حین ایقاع فعلده مکلف اولیان اشخاص بر قصور فعلی ایشلیه بیلرلر سده قصور ذاتی ایقاعنه قادر دکلردر . ایمدی اوروپا قانونلرینه کوره بر فعل، موجب مسئولیت اوله بیلیمک ایچون، فاعلنه اسناد اولانه بیلیمک یعنی بر قصور ذاتی یه مقارن اولمق شرطدر . مثلاً روزکاری بر هواده، بشقه سنک اشیاسی بولنان بر محل جوارنده آتش یاقمق بر قصور فعلی تشکیل ایدر . فقط فعل مذکور، بر صغیردن صادر اولدینی صورتده صغیر، روزکاری بر هواده آتش یاقمه نك داعی مضره اوله بیلجک کشف ایده جک برذکایه مالک اولمیدینی ایچون قصور ذاتیسی یوقدر و بناءً علیه مدبر اولان انسانلر ایچون علی العاده قصور تشکیل ایدن بویکیفیت، صغیر ایچون موجب مسئولیت اولماز. قصور فعلی، فعله تعلق ایتمک اعتباریه، حد ذاتنده مشروع اولان بر فعلی غیر مشروع قلمق مزیتنی حائزدر؛ یعنی اولجه ایضاح اولمیدینی اوزره فرانسه قانوننه کوره، موجب مسئولیت اولان فعلک غیر مشروع اولمسی لزومنده فرانسه حقوق شناسانی متفق ایسه لرده عدم مشروعیتک وجهنی تعیین نقطه سنده اختلاف ایتملردر . بعضلرینه کوره، فعل غیر مشروع عدن مقصد، نفس الامرده غیر مشروع اولان یعنی آخرک حقنی و یا بر حکم قانونی بی محل بولنان فعل اولیوب بلکه بر حق صریح قانونی خارجنده و حریتک استعمالی بولنده ایقاع اولنان فعلدر. فقط دیکر بعض حقوق شناسانه کوره [۲] بر فعلک عدم مشروعیتی، حد ذاتنده حقیقه حقسنز اولمسیله قائمدر؛ بونک ایچون فعل واقع یا آلمانیا قانون مدینسنده اولدینی کبی حق الغیری و یا قانونی اخلاص ایتمک و یا خود بر قصوره مقارن بولمق شرطدر .

فرانسه قانونی، موجب ضرر اولان فعلک داعی مسئولیت اولمسی حق الغیرک

[۱] Chironi, tome 1, pag. 342

[۲] Planiol. t. 2. p 280

اخلالنه وابسته قیلمدینی جهته ، قصد و قصور ماده سی ، فعلك ماهیت و نتایج مضره سیه تعلق ایتك لازم كلیر . یعنی قانون مزبور احكامنجه ، بر کیمسه ایقاع ایتدیکی فعلدن مسئول اوله بیلیمك ایچون یا او فعلی ، نتایج مضره سی اعتباریه ایشله مش اولق و یا خود فعلك نتایج مضره سنی کشف ایتیه رك قصورده بولنق شرطدر .

اما آلمان قانوننه کوره بر فعلك عدم مشروعیتی ، آخرك حق قانونینك و یا آخرك حمایه سی مقصدیه موضوع بر حکم قانونینك اخلالنه متوقف اولق حبسیله قصد و یا قصور ، فعلك حقشکنانه ماهیته تعلق ایتك کافیدر . یعنی بر کیمسه ، آخرك حقنی و یا بر حکم قانونی قصد اخلال ایتش اولق و یا خود ایقاع ایتدیکی فعلدن حق الغیرك و یا بر حکم قانونینك مختل اوله جفنی کشف ایتیه مش بولنق شرطدر . [۱] بناءً علیه آلمان قانوننه کوره قصد و یا قصورك ، فعلك ماهیت و نتایج مضره سیه تعلق لازم کلز .

آنفابیان اولدینی اوزره ، ضرری داعی اولان فعل غیر مشروع ، فاعله اسناد اوله بیلیمك ایچون ذکا و اراده بولنق شرطدر . عکسی حالنده فعل مذکور ، حقوقاً موجود عد ایدیه مز و بوتقدیرده شخص مغدورك دوچار اولدینی ضرر ، قضاءً وقوعبولش عد اولنق اقتضا ایدر . ذاتاً روما حقوقشناسانندن Ulpian نام ذاته کوره ، بر سقفدن بر کره مید دوشوبده آخرك تلفنه سبب اولدینی صورتده ، نصل که سقف مسئول طوته مازسه ، ضرری ایقاع ایدن کیمسه دخی عقل و اراده سیه مالک اولدینی صورتده مسئول عدا ایدله مك لازم کلیر . زیرا او کیمسه ، فعل واقعی بیلهرك و ایستیه رك ایقاع ایتدیکی ایچون او کیمسه یه « سن بوفعلی ایشله دك » دینله مز . مع هذا مدار مسئولیت اولان عقل و ذکالك درجه سی فعلك قصد اضرار و یا قصوره مقرون اولوب اولدیغنه کوره تبدل ایتدیکی کی قصورك درجه اهمیتله ده متناسبدر . فی الحقیقه بر فعل غیر مشروع ، عمداً یعنی قصد اضرار مستنداً ایقاع اولنمشه فاعلنك ، آخری اضرار جائز اولدینی قاعده سنی فهم ایده بیله جك ندر بر ذکایه مالکیتی کافیدر . فقط فعل واقع ، قصوره مقرون ایسه فاعلنك ، فعلنك ماهیت و نتایج مضره سنی کشف ایده بیله جك بر درجه ذکاسی بولنق شرطدر . کذلک ضررك منع وقوعی ، کشفی قولای اولان تدایر بسیطه اتخاذیه قابل اولدینی صورتده فاعلنك متوسط بر ذکایه مالکیتی کافی ایسه ده بر فعلك نتایج مضره سنی کشف و تخمین بیوک بر دور اندیشله که

[۱] Cod. civ. all. trad et ann. en note sur art. 823.

وابسته بولندینی تقدیرده ، مدار تکلیف اولان عقل و ذکا نك لا یقله انکشاف ایتمش بولنسی لازم کلیر .

الحاصل اوروپا قوانین مدنیسه کوره عقود و معاملاتده اهلیت شرط اولدینی کی افعال غیر مشروعه نك ایقاعنده دخی اهلیت آرانیر . نته کیم فرانسه قانونجه ؛ برصغیرک مسئولیتی ، ایقاع ابتدکی فعلک عدم مشروعتینی فهم ایدیه بیله جک درجه ده تمیز وادراک خاصه نه مالک اولسنه منوطدر .

آلمان قانون مدنیسنک ۸۲۷ نجی ماده سی مفادنجه ؛ اراده نك سربستجه استعماله مانع برعلت عقلیه کرفتار اولان کیمسه ؛ فعل غیر مشروعدن مسئول اولمدینی کی قانون مذکورک ۸۲۸ نجی ماده سی موجبجه دخی یدی یاشنی اکمال ایتمیان صغار ؛ آخره ایراث ابتدکی ضرردن مسئول دکلدر . یدی یاشندن اون سکر یاشنه قدر اولان چوجققلر دخی ، ایقاع ابتدکلری فعلک ماهیت حشکناهنسی فهمه مساعد درجه ده تمیز وادراک خاصه نه مالک اولمدقلمی اثبات ایدرلرسه مسئول اولمازلر . مع مافی آلمان واضع قانونی ، شوجهتی نظراعتباره آلدی که قصور ذاتی ویاخود قابلیت اسنادیه نظریه سنک مسئولیت حقوقیه اساس اتخا ذ اولنسی ، اولجه دخی تفصیلاً عرض اولندینی اوزره ، بونظریه نك منافع عمومیه و حقانیتک ایجاباتی دها زیاده تطمین ایتمسندن انبعاث ایتمشدر . بناء علیه نظریه مذکورده نك معدلت و حقانیتیه مغایر نتایجیه موصل اولدینی احوالده ، ایجابات حقانیتک نظر اعتباره آلمانسی قابل تجویز اوله مازدی . مثلاً غنی برصغیر ، فقیر برکیمسه نك ثروت یکانه سنی تشکیل ایدن برمالنی اتلاف ابتدکی صورتده ، صغیرک حقوقاً مسئول اولمدینی بهانه بیله ، اول کیمسه نك سفالته القا ایدلمسی ، حقانیتیه بالکلیه منافی ایدی . مع مافی آلمان قانون مدنیسنک ایلک لایحه سنده ، قصور ذاتی اساسنه مستند اولان مسئولیت حقوقیه نظریه سنک وحدتی اخلاص ایتمه مک مقصدیه ، غیر مکلفینک عدم مسئولیتی اساسی تعدیل ایدلمه مشیدی . مذکور لایحه بی تدقیقه مأمور ایدیلان ایکنجی قومیسئون ایسه بویابده لوازم حقانیتی تطمین مدار اولان مختلف ایکی تکلیف قارشوسنده بولندی ؛ برنجیسی علمی و دیکری غیر علمی یعنی براساس نظریه غیرمستند ایدی [۱] برنجی تکلیفه کوره ، انسانلرک حال اجتماعده بشاملرینی تأمین ایچون ، قصوره مقرون اولان افعالنک تولید ایدجهکی ضرری صورت مطلقده ضامن اولملری لازم کلیر و بونده کی قصوردن مقصد ،

[۱] Archivio giuridico vol. 53, fas. 34 Saleilles page 388, notl.

فعله مربوط دیمک اولان قصور فعلی اولوب یوقسه فاعله عائد اولان قصور ذاتی دکلدر. بوضورته حکم ضمان، قصوره مقرون بر فعلک نتیجه حقوقیه سی اولوب یوقسه فاعلک مسئولیتدن ناشی دکلدر. شو حالده صغار و مجانین، بوقیل بر فعل ایقاع ایتدکری صورتده، ضرری ضامن اولورلر. زیرا قصوره مقرون اولق جهته نفس الامرده حکم ضمانی تولید ایدن بر فعلک فاعلیدرلر؛ بوبابده کی نظریه ضمان نظریه سی اطلاق اولور. مثلاً بر صغیر روزکاری بر هواده آتش یا قوبده حریق وقوعه سببیت ویرسه - روزکاری بر هواده آتش یا قق فعلک نتایج مضره سی کشف ایدمه مک اعتباریه - قصور ذاتی سی یوقدر و بناء علیه قصور ذاتی و قابلیت اسنادیه نظریه سنه کوره مسئول و ضرری ضامن اولماق لازم کلیر؛ شو قدرکه روزکاری بر هواده آتش یا قق کیفیتی، بر معناد بر قصور تشکیل ایتدیکی جهته، « ضمان نظریه سی » ایجابجه نفس الامرده مستلزم ضمان اولور. یعنی بوضورته حکم ضمان، روزکاری بر هواده آتش یا قق فعلنه مربوط بر نتیجه حقوقیه اولمله صغیر دخی مجرد اوفعلک فاعلی بولمق حسیله ضرری ضامن اولور. بواضا حادتن ا کلاشلدیغنه کوره، مبحث عنه اولان ضمان نظریه سی، علیت نظریه سنک همان عیندر. شو فرق ایله که علیت نظریه سی اقتضاسنجه هر هانکی بر فعلک محصولی اولان ضررک تضمینی فاعلنه عائد اولدیغی حالده « ضمان » نظریه سنه کوره فاعلی ایچون موجب ضمان اولان فعل، قصوره (قصور فعلی) مقارن اولق شرطدر. آلمان قانون مدیسنک برنجی لایحه سی تدقیقه مأمور اولان ایکنجی قومیسون، قانوناً « قصور ذاتی » نظریه سنک اساس اتخاذه بر امر مقرر بولندی و سیله سیله، مزیت حقوقیه سی قابل انکار اولیان آنف الذکر « ضمان » نظریه سنک قبولنه دائر اولان تکلیفی رد ایتدی.

ایکنجی تکلیفه کوره، هر نه قدر قانوناً « قصور ذاتی » اساسی قبول اولنش ایسه ده اساس مذکورک، حقانیتی رنجیده ایتدیکی محقق اولان احوالده ضمانات مسائلی، هیچ بر نظریه حقوقیه استناد ایتمکسزین، حقانیتی تأمین ایده جک صورتده حل ایتک اقتضا ایدر. بناء علیه صغار و مجانین، صاحب ثروت بولمق سیله، ایقاع ایتدکری ضرری تماماً و یا قسماً ضامن اولملری مقتضای حقانیت کوردلیدی صورتده، ضرر واقعک کندیلرینه تضمین ایتدیلمی لازم کلیر. مع مافیه قصور ذاتی نظریه سنک خلافه اوله رق، مجانین و صغارک ضمان ایله مکلف طوئالری ماده سی، حقانیتک تطمینی ملاحظه سنه استناد

ایستدیرلدیکی جهته بوملاحظه نک وارد اولدینی احوال سائرده دخی عینی حکمک تطبیق لازم کله جکی و مثلاً طبعاً مکلف اولوبده قصور ذاتیلری تین ایتمه مسندن طولایی عدم مسئولیتلری قرارگیر اولان اشخاصک دخی ایقاع ایستدکلری ضرری تضمینه مجبور طوتله لری لزومی درمیان اولندی . فی الحقیقه اساساً عقل و ذکا واراده یه مالک اولمقله برابر ، برخطا سائقه سیله ایشله دیکی فعلک نتایج مضره سنی کشف ایده مدیکی و بناءً علیه بر قصور ذاتیسی اولمدینی ثابت اولان بر کیسه نک دخی ایقاع ایستدیکی ضرری تضمین ایله مکلف طوتلکی لوازم معدلندن ایدی . بوسیله ایکنجی قومیسون بو بایده شویله بر ماده وضع ایندی : « هرکیم که قانوناً بر جرم مدنی ارتکاب ایدر و فقط فقدان قصور سببیه عدم مسئولیتی قرارگیر اولورسه ، موافق حقانیت کوردلیدی صورتده ، ضرر و زیانه محکوم طوتله بیلیر . »

مارالذکر آلمان قانون مدنیسی لایحه سنک بوند سرات مجلسنده حین مذاکره سنده ماده مذکوره ، قانوناً اساس اتحاد اولان قصور ذاتی نظریه سنی زیر وزیر ایده رک حکم کینی اعطاسنه محل ویره جکی مطالعه سنه بناءً قبول ایدلدی و آنک رینه الیوم آلمان قانون مدینسک ۸۲۹ نجی ماده سنی تشکیل ایدن متن قانونی اقامه اولندی . ماده مذکوره ده « مجانین و یا صفاردن صادر اولان افعالک تولید ایستدیکی ضرر ، کندیلرینه نظارتله مکلف اولان اشخاصه تضمین ایستدیرلسی ممکن اولمدینی و شرائط و احوال حاضره و بالخاصه طرفینک وضعیت متقابلهلری اعتباریه ، کندیلرینک تضمینات ایله مکلف طوتلکلی مقتضای حقانیت اولدینی و تضمینات اعطاسی ماده سی ، انلرک وضعیت اجتماع لرینه موافق صورتده اعانه لرینه و آنلره ترتب ایدن و جائب انفاقه خلل ویرمدیکی صورتده ، ضرر واقعلک بدلی تماماً و یا قسماً اموال ذاتیه لرندن استیفا اولنور » دیه محرردر . یعنی آلمان قانون مدینسجه ، مجانین و صفاردن صادر اولان افعال غیر مشروع دن طولایی ، کندیلرینه نظارتله مکلف اولان اشخاص ، مالاً مسئولدرلر . شوقدرکه ۸۳۲ نجی ماده موجبنجه اشخاص مذکوره ، وظیفه نظارتلرینی بحق اجرا ایستدکلرینی و یا خود وظیفه نظارتلرینی ایفا ایتش اولملری حالده دخی ضررک تحدتی ضروری اوله جفنی اثبات ایدرلرسه مسئول اولمازلر . ایسته مجانین و صفار طبعاً مسئول اولمدق لرینه نظراً ، ولی ووصی کبی کندیلرینه نظارتله مکلف بولنان اشخاص دخی مسئولیتدن تبری ایستدکلری صورتده ، ضرر واقعلک تماماً شخص متضررک عهده سنده ابقاسنه میدان ویرمه مک اوزره آلمان واضع قانونی ،

ضرر ك فاعلنه تماماً و یا قسماً تضمین ایتدی لمسی مقتضای حقانیت اولدینی صورتده حکامی، تضمینات اعطاسنه حکم ایتکه مأذون قلمشدر شوقدرکه ایجاب حقانیتك تقدیری ایچون متن قانونده ایکی اساس کوسترلمشدر. برنجیسی، شرائط واحوال حاضردهرکه بوندن مقصد، فمك قصد اضراوه و یا برخطای فاحشه مقرون اولوب اولماسی و یا خود صغیرك مسئولیت دوره سنه یا قلاشمش و یا خود شخص متضرر ك قصوری مسبوق اولوب اولدینی ماده لریدر. ایکنجیسی، طرفینك وضعیت متقابله مالیه لریدر. یعنی شخص متضرر، فقیر و صغیر، غنی اولورسه بو صورتده، ضرر ك تماماً شخص مذ کوره تحمیلی شایان قبول کوريله مز. کذلک صغیرك تضمینات اعطاسی یوزندن معیشتی طاراله جنی و یا خود قانوناً نفقه سی اوزرینه واجب اولان کسانى اطشه دن عاجز قاله جنی تین ایدرسه بو صورتده دخی طبعاً مسئول اولیان صغیرك ضرری تضمینه مجبور طوتلسی موافق معدلت کوريله مشدر.

اسویچره قانون مدینسده دخی بوکا نمائل بر قاعده موجوددر [۱] بوقانونك برنجی ماده سی موجبنه، قاصرینك ایقاع ایتدکری ضرردن طولانی تضمیناته محکوم طوتلری حقانیتك ایجاباتندن اولدینی صورتده حکام، ضرر ك تماماً و یا قسماً تضمینه حکم ایده بیایر. شوقدرکه مذ کور ماده ده، «حقانیت ایجاباتندن اولدینی صورتده» دینلمکه اکتفا اوله رق آلمان قانوننده اولدینی کبی حقانیتك تقدیرینه مدار اولان اساسات کوسترلمدیکندن اسویچره حاکملى، ایجابات حقانیتی تقدیر خصوصنده دهاسر بست بولنمقده درلر.

تفصیلات سالفه دن مستبان اولدینی اوزره مسئولیت حتوقیه نظریه سنك مستند بولنلینی قصور ذاتی اساسی، اوتهدن بری مطلق اوله رق تطبیق ایدلمکده ایکن، بالآخره اساس مذ کورك مجانین و صغاردن صادر اولان افعال غیر مشروعه حقنده تعدیلنه لزوم حس اولنمی و کذلک مواد صناعیه ده علیت نظریه سنه جای قبول کوسترلمسی «قصور ذاتی» اساسنك ایجاب حقانیت و احتیاجات حاضرده موافقتی شبهه دوشوره جک برماهیتده در.

اساساً قواعد حقوقیه، بر جمعیتك احتیاجاتی تطمین مدار اولمق اوزره وضع اولنلیدن بر قاعده حقوقیه احتیاج جدیدی تطمین ایده مدبکی صورتده همان ترك اوله رق یرینه او احتیاجی ازاله یه مدار اوله جق دیگر قاعده حقوقیه ایجاد و وضعی ضرورت پیدا ایدر. نته کیم اون طقوزنجی عصر ك اوائلنده، صنایعك طرز اجرا سنده حصوله کلان تحولات

وترقیات عظیمه، مسئولیت حقوقیه نك اووقته قدر مبتنی بولندیغی «قصور ذاتی» اساسنك مواد صناعیه ده تطبیقده کی کفایتسز لکنی ظاهره چیقاردی . فی الحقیقه ، صنایعك همان هر شعبه سنده ایجاد اولئان غایت جسم ماکنه لر ، قوه بازو مقامنه قائم اولدی ؛ مذکور ماکنه لر وادواتك استعمالی فوق العاده دقت وبصیرته متوقف اولمقله برابر عمله نك، اشبو ماکنه لر وادواتی تحریك خصوصنده کی ممارسه لرینه اولان فرط اعتمادلری سببیه ، بعضاً تدبیر و احتیاطی الدن بر اقلری طبعی اوله جفندن عمله ، اك جزئی بر قصور و خطا نتیجه سنده تلف اولمق ویا بر عضولری ضایع ایتمك تهلكه سنه معروض قالدیلر . بوتقدیرده قصور نظریه سنك تطبیق لازم كلسه ، وفات ویا مجروحیت ماده لری ، عمله نك قصورندن نشأت ایتمك حسیله فابریقه صاحبك مسئولیتی جهته کیدیله مزدی . بوندن بشقه ، وفات ویا مجروحیت کیفیترلی - آلات صناعیه نك معیب اولمسی حالنده اولدینی کی - فابریقه صاحبك قصورندن نشأت ایتدیکی صورتده ، وقعه نك شاهدلری بولئان دیگر عمله بالطبع پاترون علیه ادای شهادت ایده میه جککری جهته ، اثنای عملده مجروح دوشن ویا سقطئان عمله نك، پاترونلرینك قصورینی اثبات ایده میه رك خسار واقعی تحمل ایده جککری بدیهی ایدی . بوحالك لازمه معدلتله قابل توفیق اولمدیغنی نظر اعتباره آلان حقوق شناسان عمله نك حقوق ومنافعنی تأمین ایده بیله جك یکی نظریات حقوقیه ایجادینه قویلدیلر . بوجهلندن اوله رق حقوق شناسانن بعضلری عمله نك ، پاترونك یدنده بر ودیعه اولدینی و مودعك وجیه سی ودیعه بی سالماً اعاده دن عبارت اولدینی جهته عمله نك تلف ویا مجروح دوشمسی حالنده پاترون ، وجیه مذکورده ی ایفا ایتمه مش دیمك اوله جفندن ، هر حالده تضمینات اعطاسنه مجبور اوله جفنی درمیان ایتدیلر . بوودیعه نظریه سنك حقوقاً قبوله دکر بر جهتی اولمدیغنی ظاهر ایدی . زیرا عمله ، عینی زمانده هم ودیعه هم ده مستودع عد اولنه ماز ؛ بوسبیلله Saintelette کی دیگر بعض حقوق شناسان ، ایجاد نظریه سنی ایلری سوردیلر و دیدیلر که عمله ، نفسی پاترونه ایجاد ایتمك جهتیله آره لرنده بر عقد ایجاد موجوددر . مستأجر ایسه عقد مزبور به بناءً بالکمز اجرتك تأدییه سنی دکل ، اجیرك سلامت نفسی تأمین خادم اولان تدابیرك اتخاذینی دخی درعهده ایدر ؛ بوسبیلله ، عمله اثنای عملده بر قضایه گرفتار اولورسه پاترون، عمله نك سلامتی ضامن اولمق اعتباریه تضمینات اعطاسنه مجبوردر . اشبو نظریه نك دخی حقوقی بر مزیتی اولمدیغنی آشکاردر . زیرا پاترونك عقد ایجاد ایله عمله نك تأمین سلامتی صراحةً ویا ضمناً تعهد ایتدیکی ادعاسی حقیقت وقایعه

غیر مطابق ، قوری بر فرضیه دن عبارتدر . آلف الذکر حقوقشناسانک ، پاترونک عملیه قارشی اولان مسئولیتی بر عقدہ استناد ایتدیرمک خصوصنده کی غیرتلی ، اثنای عملده وقوعبولان تلف ویا مجروحیت ماده لرینک پاترونک قصورندن تولد ایدوب ایتدیکی مسئله سنده ، کلفه بینہ یی عملیه تحمیل ایتہمک ارزوسندن انبعث ایدیوردی . فی الحقیقه اولجہ دخی بالمناصبہ عرض اولندیغی اوزره ، مسئولیت عقدیه یی مسئولیت غیر عقدیه دن باشلوجه تفریق ایدن جهت شودرکہ ، تعہدک عدم ایفاسی موجب مسئولیت اولمی ایچون متعہدک قصور ویا حیله سی بولنمق شرط ایسده متعہدہ ، متعہدک قصوری اثباتہ مجبور اولیوب بالعکس متعہد ، سبب مجبردن ویا متعہدلہک خطاسندن طولانی تعہدی ایفا ایدہ مدیکنی اثبات ایلہ مکفدر . مسئولیت غیر عقدیه ده ایسہ کلفه بینہ ، سبب مسئولیت اولان فعل غیر مشروعک ایقاع اولندیغی ادعا ایدن طرفہ راجعدر .

ایشته حقوقشناسان ، عملیه یی پاترونک قصوری اثبات مجبوریتندن وارسته طومق مقصدیلہ ، بونجہ عظیم مساعی ذہنیہ صرف ایتدکدن صکرہ الک نہایت ، «علیت» نظریہ سنک بر نتیجہ سی دیمک اولان «تثبتات صناعیہ دن متولد خسار» نظریہ سی ایجاد ایتدیلر . اشبو نظریہ یہ کورہ ، عملہ نک اثنای عملده نفساً اوغرادینی ضرر ، کندی قصورندن نشأت ایتسہ دخی اشبو قصور ، صنایعک حال حاضرده کی طرز ووسائط اجرائیہ سی اعتباریلہ ، امور طبیعیہ دن کورلمک وضرر مذکور ، وقوعبولان «تثبت صناعی» دن متولد نتایج ضروریہ دن عد ایدلمک لارم کلیر . ایمدی «غرامت غنیمتہ کورہ در» قاعدہ عادلہ سی موجبنجہ بر شینک نفعی کیمہ عائد ایسہ مضرتی دخی اکا راجع بولنمق لازم کلہ جکندن بر مؤسسہ صناعیہ ایشلمکدن مستفید اولان پاترونک ، او مؤسسہ نک بتون ضرر لرینی تحمل ایتمی موافق معدلتدر . بوسیلہ ، عملہ نک اثنای عملده نفساً اوغرادینی ضررک تضمینی ده پاترونہ عائددر . اشبو «خسار» نظریہ سنک «علیت» نظریہ سنک بر نتیجہ سی اولدیغی ظاهر در . فی الحقیقه الیوم صنایعده قوللانلان ماکنہ لریک امر استعمالندہ وقوعہ کلان الک اوافق قصور ، مدہش قضالره سببیت ویرہ بیلیر . بو جہتلہ مؤسسات صناعیہ ده وقوعہ کلان قضا ، ماکنہ لریک ماہیت مضرہ لرینک نتایج ضروریہ سندن عد اولنمق لازم کلیر . ایمدی علیت نظریہ سی موجبنجہ بر کیمسہ بر ضرر احتمالی تولید ایدہ جک بر فعلده بولنورسہ احتمال مذکورک تحقیق حالتده حصولہ کلان ضرری ضامن اولور . بوسیلہ پاترون دخی ایشلمکسی برچوق

تہلکاتی داعی بولان بر مؤسسہ صناعیہ کی کشاد ایتکہ ضرر امکاتی احدث ایتش اولہ جفندن بوامکانک تحقیق تقدیرندہ حصولہ کلان ضرر لری دخی تضمینہ مجبوردر .

ضمانہ عام احکام مدیرہ

قانون مدیرہ ضمانتہ عامہ احکامک ہیئت عمومیہ سندن مستبان اولدیغہ کورہ زدہ مسئولیت حقوقہ نظریہ سی ، ماهیتی آنفاً تشریح اولان «علیت» اساسہ مستنددر . فقط اشبو اساسک زدہ کی صور و شرائط تطبیقہ سنی بحق اکلاہیہ بیلیمک ایچون بعض ایضاحات مقدمہ یہ احتیاج واردر . شویله کہ :

زده مسئولیت غیر عقدیہ یہ دائر اولان احکام ، کتب فقہیہ دہ «ضمانات» عنوانی تحتندہ کی بابلردہ و مجله نک «اتلاف» فصللرندہ مندر جدر . احکام مزبورہ نک مستند اولدینی قواعد ، علی العموم احکام جنایاتک مبتنی بولدینی اساساتک عیندر . تعیر دیگرله نفسہ ویا اعضایہ قارشی ارتکاب اولان افعال غیر مشروعہ ، نہ کی شروط دائرہ سندہ جزایی مستلزم ایسہ مالہ قارشی ایقاع اولان افعال غیر مشروعہ دخی عینی شروط تحتندہ اولہ رق موجب ضمان اولور . نتہ کیم دینی مستلزم اولان قتل مباشرہ ویا تسبیاً ایقاع اولہ بیلدیکی کی اموالہ ایراث اولان ضرر دخی مباشرہ ویا تسبیاً ایقاع اولہ بیلیر . کذلک قتل فعلی ، صغیر ویا مجنوندن صادر اولمشسہ دیت کندی مالدن لازم کلدیکی کی صغیر ویا مجنون آخرک مالی اتلاف ایتسہ ینہ آنک مالدن ضمان لازم کلیر .

مالہ قارشی ایقاع اولان تجاوزات ایله سائر جنایاتک عینی قواعد تابع اولسی ہراییکی نوع افعالک برحق شخصی بی مغل بولنسدن ناشیدر . ایمدی تعرضہ دوچار اولان حق شخصی ، یا مالہ ویا نفسہ ویا اعضایہ ویا خود عرضہ متعلق اولور . مع هذا زدہ برحق شخصی بی مغل اولان بوکی افعال غیر مشروعہ نک عامیہ اولان ضرری دخی نظر اعتبارہ آلہ رق بعض احوالہ حقوق عمومیہ نامہ آریجہ مجازات تعیین بیورلمشدر . مثلاً شبہ عمد صورتندہ ایقاع اولان قتل یا لکزدی مستلزم اولدینی حالہ ، بوصورتہ انسان قتلی اعتبار ایدن کیسہ نک رأی ولی الامر ایله سیاست قتل جائز و مشروع اولور . کذلک حقندہ برحد شرعی معین اولماقلہ برابر آسایش عمومی بی اخلال ایتسی اعتباریہ شایان تجزیہ کوریلان افعال حقندہ ، تعزیر اجرا اولور . و بو حق تعزیر نظریہ سنہ بناء درکہ شرعاً مستلزم عقوبت اولیان افعال حقندہ قانون جزادہ مجازات تعیین اولمشدر .

مالہ قارشی ایقاع اولان غیر مشروع افعال ایله جنایات سائرہ بینندہ مشترک اولان اساسات بروجه زیر تشریح اولور :

اولاً بر فعل ؛ غیر مشروع و موجب ضمان اوله بیلیمک ایچون شرعاً ممنوع اولمایدیر . شرعاً ممنوع اولان فعله « جنایت » اطلاق اولنور . استطراد قییلندن شوراسنی بیان ایتیمک اقتضایدیرکه فرانسزلرک « Délit » تعبیریله افاده ایتدکلری فعل غیر مشروع تعبیرینک بزده کی مقابلی « جنایت » کلمه سیدر . بناءً علیه الیوم زیانزد اولان « جرم » تعبیری ، اصلاً یا کلش تقرر ایدن اصطلاحات جمله سنددر .

بر فعلک غیر مشروع و موجب ضمان اولسی ایچون او فعلک شرعاً صورت صریحه ده نهی ایدلمش اولسی لازم کلدیکندن ده ا کلاسیلیورکه ، مواد جزائیه ده اس اساس اولان « قانونسز جزا اوله ماز » قاعده سی ، اصلاً بر قاعده شرعیه اولوب یوقسه قانون جزا من کی اوروپادن اقتباس اولنش دکلدیر . بوقاعده نک مقصد وضعی ، حریت فردیه نک مصونیتی تأمین ایتمکدر . فی الحقیقه بر کیسه ، نه کی افعالدن مسئول اولدیغنی قانونه مراجعت ایده رک ا کلایه بیلیمک اقتدارینی حائز اولمایدیرکه ، قانونده مصرح اولان افعالی ایقاعدن مجانبت وقانونده مصرح اولیان افعالی اجرایه کندیسنی مأذون عد ایده بیلسون ؛ عکسی تقدیرده عدم مشروعیتی بیله مدیکی بر فعلدن طولایی هر آن دوچار تعقیبات اولمق قورقوسی حریتک سربستهجه استعمالنه مانع اولور . مذکور قاعده نک ضمانات مالیه ده دخی فائده سی قابل انکار دکلدیر . زیرا انسانلر نه کی افعالدن طولایی حقوقاً مسئول اولدیغنی بیله مزسه فعالیتلرینی انکشاف ایتدیره لر و ترقیات مدنییه دوچار اشکال اولور .

یوقاریده بیان اولندیغنی اوزره ، بزده شرعاً صورت مخصوصه ده نهی ایدیلان و جنایت عد اولنان افعال غیر مشروعه آنجق انسانک نفسنه ویا اعضاسنه ویا مالنه ویا عرضه تعلق ایده بیلیر و حکم ضمان بونک خارجنده کی افعال غیر مشروعیه قیاس طریقله تشمیل اولنه ماز و مثلاً انسانک صحتنه قارشلی ایقاع اولنان افعال مضره جنایت تشکیل ایتمز . کذلک شرعاً منع ایدیلان افعالک ممنوعیتی نه کی شروط ایله مقید ایسه افعال مزبورده ، آنجق عینی شروط ایله مقید اوله رق ضمانی موجب اوله بیلیر . ایشته ضرری داعی اولان افعال آنجق منصوص اولان احوالده و معین اولان شرائط دائره سنده جنایت تشکیل و ضمانی استلزام ایتدیکی جهته آئیده تفصیلاً ایضاح اولنه جنی اوزره بر فعلک - هر هانکی بر صورتله - تولید ایتدیکی ضرر مالینک علی الاطلاق ضمانی مستلزم اولدیغنه دائر بر قاعده عمومییه موجود دکلدیر .

ثانیاً : ضماناته متعلق احکامک هیئت عمومییه سندن استخراج اولنان نتیجه یه کوره ، قانون مدنیز مسئولیت حقوقیه ماده سنده ، علیت نظریه سنی اساس اتخاذا دیوب اوروبالیرک

« قصور ذاتی و قابلیت اسنادیہ » اساسی نظراً اعتبارہ آلامشدر . بناءً علیہ بزدہ حکم ضمان ترتیب ایدہ بیلیمک ایچون آخرک دوچار اولدینی غیر مشروع بر ضررک علیتنی ایقاع ایتیمک کفایت ایدوب یوقسه فاعلک ، فعلک ماہیت و نتائج مضرہ سی کشفہ مدار اولان ادراک و تمیز خاصہ مالکیتی شرط دکلدرد . نتہ کیم صغیر و یا مجنونک آخرک مالہ ایراث ایتدیکی ضرر ، کندیلرینہ تضمین ایتدیریلور . یالکیز استہلاکہ تسلیط مسئلہ سی بوندن مستنادر بوقاعدہ تک جملہ تطبیقاتندن اوله رق ، مباشر و یا متسببک ضرری تولید ایدن فعلی ، قصورہ مقرون اولمق شرط دکلدرد . مثلاً بر کیمسہ ، غیرک ملکی اولوب دہ کندینک اولدینغی بیان ایتدیکی ردیواری دلہرک قیو آجمنی دیگر رشخصہ امر ایتدیکی صورتدہ اوشخص ، مذکور دیواری اول کیمسہ یہ عائد ظن ایدہرک امری ایفا ایتسہ مقصر اولماقلہ برابر ضامن اولور . [۱] زیرا آمرک مأمور اوزرندہ حق ولایتی اولدینغی ایچون امر واقع صحیح دکلدرد شوقدرکہ آمرک حق ولایتی وار ایسہ مأمورک امرہ بناءً ایقاع ایتدیکی فعل غیر مشروعک ضررینی تضمین وظیفہ سی ، آمرہ عائد اولور . چونکہ بوتقدیردہ امر صحیح اولمق جہتیلہ آمر مأمورہ اولان فعلی بالذات ایفا ایتمش کیدرد . مثلاً صغیر ، پدرینک امریلہ روزکاری بر ہوادہ کندی ملکی اولان اراضیدہ اوت و جالیلری یاقوب آتش اطرافہ سرایت ایدہرک آخرک مالک یا منسہ سیبیت ویرسہ ضمان ، پدرہ ترتیب ایدر .

الحاصل قانون مدنیہ کورہ فاعل ضرر ، شخصاً مسئول اولمق اعتباریلہ دکل ، بلکہ ضررک علی اولان فعلک فاعلی بولمق جہتیلہ درکہ ، ضرری ضامن اولور و بوسییلہ بزدہ « مسئولیت حقوقیہ » تعیرینی قوللائمق طوغری دکلدرد . زیرا مسئولیتک شرطی برفعلک اخلاقاً فاعلہ اسناد اولہ بیلیمسیدرکہ بوزہ مدار تکلیف اولان عقل و تمیز وارادہ تک موجودیتیلہ قائمدر .

علیت نظریہ سنک بزدہ کیفیت تطبیقی بحثہ کلنجہ نظریہ مذکورہ نک صور و شرائط تطبیقیہ سی کوسترین قواعد اوچدر : برنجیسی ، مباشر متعمد اولمسہ دہ ضامن اولور . ایکنجیسی ، متسبب متعمد اولدقجہ ضامن اولماز . اوچنجیسی ، مباشر ایلہ متسبب مجتمع اولدقہ حکم ضمان مباشرہ اضافت اولنور .

معلوم اولدینغی اوزرہ مباشرت ، ضرری طوغریدن طوغری یہ حصولہ کترین یعنی یعنی ضررک علت عقلیہ سی اولان فعلدر . مباشرت ، مطلقاً برفعل ایقاعی طرزندہ جریان ایتمز .

فاعلك وجودينك، شخص آخرك وجودى ويا ماليله تماس ايتمسنده دخى مباشرت موجوددر. خطا مجرا سنه جارى اولان قتله اولدينى كچي . نته كيم بر كيمسه حال نومده ايكن ديكر بر شخص اوزرينه بيقلوبده اوشخصى تلف ايتسه ديت لازم كلير. هر نه قدر بوراده او كيمسه نك بر فعلى موجود دكل ايسه ده آنك وجودى ديكر شخصك وجوديله تماس ايتديكى ايچون، تلف واقع ينه مباشرت نتيجه سى اولور. تسبب ايسه، ضررى حصوله كترين نسنه يني ايقاع ايتكدرد. تسبب مباشرت كچي ضررى هر حالده حصوله كتر ميوب انحق ضررك حصولى امكانى توليد ايدرد. مثلاً بر كيمسه طريق عامده بر قيو حفر ايدوب ده اورايه آخرك بر حيوانى دوشه رك تلف اولدينى صورتده تلف كيفيتى، قيو حفرينك نتيجه ضروريه سى دكل بر نتيجه ممكنه سيدر و بوا مكاني قوه دن فعله كتره جك ديكر بر سبب تحدث ايتدكجه ضرر وقوعه كلز. والحاصل مباشرت، ضررك، تسبب ايسه امكان ضررك علتيدرد.

مازالذكر ايكي قاعده نك طرز افاده لرينه باقله جق اولورسه، مباشرت ايله تسبب بيتنده حكماً بر فرق موجود اولدينى ظن اولنه بيلير. شويكه، مباشرت ضمانى موجب اوله بيلمك ايچون تعمده مستند اولمق لازم كلد يكي حلاله تسبب، هر حالده تعمده اقراران ايتك شرطدر. معلوم اولدينى اوزره، مذكور ماده لرده مندرج «تعمد» كلمه سى تعدى معناسنده قوللا نلشدرد. بناء عليه اشبو ايكي قاعده نك مفادى شودر كه متسيك ضامن اولمى ايچون فعل تسببى حقسنز اوله رق ايشله مسى لازمدر؛ حالبوكه مباشرت ك موجب ضمان اولمسنده تعدى شرط دكلدر.

تعدى، تجاوز ديمك اولوب بوراده دخى حقتك حدود معينه سى تجاوز ايدلديكى جهته حقسنز اغه تعدى دللشدرد.

احكام مدنيه من بحق تدقيق اولندينى صورتده ايسه، مباشرت ايله تسبب بيتنده حكماً موجود اولدينى ادعا اولنان فرقك حقيقى اولندينى يعنى مباشرتده دخى تعدينك موجوديتى شرط اولدينى نمايان اولور. فى الحقيقه آنفاً وريلان ايضاحاتدن مستبان اولدينى اوزره، تعدى موجود اولمق يعنى آخرك حقه تجاوز ايدلمش اوله بيلمك ايچون هم آخرك قانوناً معين حقى اخلال ايدلمش اولمالى هم ده فعل واقع، برحق قانونى به مستند بولنما مالايدرد. بوسيله بر ضرر توليد ايدن فعل، حقلى اولندينى صورتده، حقيقته آخرك حقه تجاوز ايدلمش اوليوب بلکه آخرك حقى، فاعلك حقيه مقيد بولنش اولور. بناء عليه فعل مباشرت حقلى اولور و بوسيله فعل مذكورده تعدى بولنما مش اولورسه قطعاً ضمان لازم كلز. مثلاً بر

کیمسہ، نفسی و یا عرضی و یا خود اون درهم کموش قیمتندون دون اولیان بر مالی مدافعہ ایچون آخری قتل ایدرسہ کنڈیسنہ قصاص و یا دیت لازم کلز . [۱] و بوسیله مدافعہ مشروعه ضمتده آخرک مالہ ایراث اولئان ضررک واجب التضمین اولامہ سی اولویتده قالیر . حقہ مستند ظن اولئان و فقط ضررک تضمینی موجب اولان بر فعل واردرکہ اوده فعل اضطرار ایدر . مثلاً آجلقندن تلف اولق تهلکسنہ معروض اولان کیمسہ، شخص آخرک اتمکنی چالوبده اکل ایتسہ ضمان لازم کلیر . زیرا اول کیمسہ نک دوچار اولدینی حال ضرورتک کیفیت حصولده شخص مذکور ، مدخلدار بولندینی جهتله اخذ واکل فعلی عذرہ مقرون ایسده برحق قانونی تشکیل ایدہ مز ، بوسیله اضطراری افعالده دخی اخلاص حق و تعدی موجوددر . و « اضطرار غیرک حقنی ابطال ایتمز » قاعده کلیه سی بونی تأیید ایدر . مع مافیہ تعدینک کیفیت حصولی نقطه نظرندن مباشرت ایله تسبب بیننده غایت طبیعی بر فرق واردر ، شویله کہ :

مباشرتده حق الفیرک مختل اولسی ، فعل مباشرتک لازم غیر مفارقی و نتیجه ضروریه سی اولدینی جهتله ، نتیجه ده کی حقسزلق بالطبع فعل مباشرتده سرایت ایدر ، یعنی مباشرة آخرک حقنی اخلاص ایدن کیمسہ ، مطلقاً حقسز بر فعل ایقاع ایتمش اولور . اما بر کیمسہ ، فعل مباشرتی برحق قانونی به بناء ایقاع ایتمشه بوندن ، متضرر اولان کیمسہ نک حقنی اخلاص ایدلش اولدینی جهتله ، تعدی موجود دکلدیر .

متسببه کلنجه ؛ متسبب ، آنحق ضرر امکاتی تولید ایتدیکی جهتله ، تسبباً ایقاع اولئان فعل نتیجه منده حاصل اولان ضرر غیر مشروع ، اوفعلک ضروری بر نتیجه سی عد اولنه ماز و بناء علیه نتیجه ده کی حقسزلق ، مطلقاً فعل تسببک دخی حقسزلفی مؤدی اولماز و بوندن طولایی فعل تسبب ، نفس الامرده حقسز بولتمق لازم کلیر . مثلاً بر کیمسہ نک طریق عامده بلا اذن ولی الامر حفر ایتدیکی بر قیویه آخرک حیوانی دوشوب تلف اولدینی صورتده او شخصک ، حیواننک تلفی صورتهله ، حق مالینسک مختل اولسی کیفیتی ، قیو حفرینک بر نتیجه ضروریه سی اولدینندن ، قیو حفری فعلی ، نفس الامرده حقسز اولق یعنی ولی الامرک اذننه مقرون بولنماق لازم کلشدر .

فعل تسببک حقسزلفی ایکی صورتهله اولور . برنجیسی فعل ، حد ذاتنده حقسز اولور یعنی حق الفیری مختل بر ماهیتی حائر بولنور . مثلاً بر کیمسہ نک ملکسنده آنک

[۱] معیار العداله و مجله نک ۱۱۹۶ نجی ماده سی

اذنی اولقمسزین قیو حفر ایتمک ، او کیمسه نك حق ملکنی اخلال ایتمک سببیه ، نفس الامرده حقسز بر فعل تشکیل ایدر. ایکنجیسی ؛ حد ذاتنده حقسز یعنی حق الغیری مخل اولما قلمه برابر بر حق قانونی یه ده مستند اولماز . ایمدی بر فعل ، بر حق صریح قانونی یه مستند اولسه بیله قانوناً منع اولندیجه مباح اولور . ایشته حد ذاتنده مباح اولان بو قیل بر فعل ، اگر قصد اضرا ده ویا بر قصوره مقارن اولورسه حقسز اولور . بوراده موضوع بحث اولان قصور دن مقصد ، اولجه عرض اولندیغی اوزره فاعله دکل فاعله تعلق ایدن قصوردر . چونکه بزده قصور ذاتی ، یعنی فعلک فاعله قابل اسناد اولسی شرط اولندیغی اولجه ده بیان اولنشیدی . مثلاً بر کیمسه نك روز کارلی بر هواده ، قیرده یاقدینی آتش توسع ایدره آخرك اوجوارده بولان اشیا سنك یانمنه سبب اولسه و کیمسه ضرری ضامن اولور . زیرا قیرده آتش یا قق فعلی ، حریتک تجلیانندن اولق اعتباریله حقسز دکل ایسه ده روز کارلی بر هواده آتش یا قق ، بر معناد بر قصور تشکیل ایتمکی جهته فعل مذکور ، بو اعتبار ایله حقسز اولمشدر . شوراسی محتاج بیاندرکه بزده قصور ، ضمانت شرطی اولوب بلکه حد ذاتنده مباح اولان بر فعلک حقسز و غیر مشروع بر ماهیت اکتساب ایتمسك شرطیدر . زیرا موجب ضمان اولان فاعله تعدینک موجودیتی کافیدر . بناء علیه اگر بر فعل تسبب ذاتاً حقسز اوله رق ایقاع اولنشسه ، قصوره مقارن اولسه بیله مستلزم ضماندر . غیرک ملکنده بلا اذن قیو حفر ایتمک کی .

قانون مدنی ، اساساً عصمت اموالی محافظه مقصدیه ، علیت نظریه سنی قبول ایتمش و فعلک فاعله قابل اسناد اولوب اولماسنی نظراعتباره آلامش ایسه ده علیت نظریه سی بزده بتون شمولیله جاری دکلدر . فی الحقیقه نظریه مذکوره موجبجه ، حکم ضمان غیر مشروع بر ضرر مالی یه طوغریدن طوغری یه ویا طولایسیله سببیت ویرن بالجمله افعالک فاعلرینه ترتب ایتمک لازم کلیر . حالوکه بزده بر ضررک وقوعنه طولایسیله سببیت ویرن کیمسه ، (متسبب) ضمان ایله مکلف اوله بیلیمک ایچون فعل تسبب ایله تلف ییتنده بر فعل اختیاری حیلولت ایتماش بولمیدر . زیرا عکسی حالنده ، ضررک علیت مذکور فعل اختیاری اولق اعتباریله فعل تسببک سببیتی ، منقطع عد اولنور . مثلاً کتاب الدیات والجنایاتده کورلدیکی اوزره ، بر آدم بر کیمسه نی دکزه القا ایدوبده او کیمسه ، بلا سباحه در حال غرق اولسه او آدمه دیت لازم کلیر . فقط مذکور کیمسه ، بر مدت یوزدکدن صکره غرق اولسه دیت لازم کلر . حال بوکه اول کیمسه یوزدکدن صکره غرق اولسه بیله ، کندیسنی

او تهلكه لی وضعیته گرفتار ایدن ، او آدم اولدینی جهته ، صورت مطلقه ده دیت لازم کلی ایدی . کذلک بواصله متفرع اولان « متسبب ایله مباشر مجتمع اولدقده حکم مباشره اضافت اولنور » قاعده سی موجب ضرر ، آنجق ضررک علی اولان فعلک فاعلنه تضمین ایتدیریلور . یوقسه ضررک حصوله طولایسیله سببیت ویرنلره ضمان ترتب ایتمز . اساساً تسبب ، ضرر امکاتی تولید ایده جک بر فعلده بولنق ، مباشرت ایسه ضرری طوغریدن طوغری به ایقاع ایتکدن عبارت اولدیغنه نظراً ، بعض احوالده بر آدمک بر ضرری طوغریدن طوغری به ایقاعه موفق اولسی ، اولجه وقوع بولان فعل تسببک بخش ایتدیکی امکان ضرردن نشأت ایده بیلیر . بوضورته ضرری حصوله کتیرن فعل ، علیتی قسماً فعل تسببیدن اقتباس ایتمش دیمک اولدینی جهته مستقل برعلت تشکیل ایتمش اولماز و بوندن طولای متسببک ضماندن بری طوطلسی موافق منطق و معدلت اوله ماز . کذلک بر آدم ، بر شخصی قوللرندن طوتوب دیگر بر کیمسه اوشخصی قتل ایسه یا لکزر او کیمسه به قصاص لازم کلیر . و کذا بر آدم ، سارقه ارأه طریق ایدره ک بعده سارق بر مال چالسه ضمان اوآدمه ترتب ایتمز . حالبوکه بو احوالک کافه سنده ، متسببک انضمام معاوتی اولمسیده یی ، قتل ویا سرقت جرم لری وقوعه کله مامش اوله جفتدن متسببک ، ضمانده تشریک ایدلمسی موافق معدلت اولور . شو قدرکه حق واحد ایکی کشیدن طلب اولنه میه جی جهته ، اوروپا قانونلرینه کوره مباشر ایله متسبب مجتمع اولدقده ضرر واقع بالطبع ایکیمسه بردن تضمین ایتدیرلمیوب آرله رنده مسئولیت متسلسله جریان ایدر . بواعتبار ایله دخی احکام حقوقیه مز ایله اوروپا قوانین مدنیه سی بیتنده تفاوت واردر . احکام حقوقیه مزه کوره ، بر ضررک فاعل مباشری متعدد اولدینی صورتده ، ضرر مذکور سویاً کنیدلرینه تضمین ایتدیریلور حالبوکه اوروپا قانونلرینه نظراً بوضورته هر نه قدر ضررک حصوله متعدد کسان طرفندن سببیت ویرلش ایسه ده بونلردن هر برینک فعلی ضررک بر قسمی دکل ، مجموع ضرری حاصل ایتدیکی جهته انلر آری آری ، بدل ضمانتک مجموعیله مطالب یعنی متسلسلاً مسئول اولورلر .

اولجه دخی عرض اولدینی اوزره ، شرعاً معین اولان احوال و شرائط خارجنده « جنایت » یعنی موجب ضمان بر فعل غیر مشروع وجوده کله میه جکی جهته ، قانون مدنیزده ، اوروپاده اولدینی کی هر هانکی حقسز بر ضررک لزوم تضمیننه دائر عمومی بر قاعده یوقدر . کرچه بزده ضرر ازاله اولنور قاعده سی وار ایسه ده اشو قاعده ،

دوام ایتمکده اولان بر ضرر فاحش دفع وازاله اوانه بیلیر دیمک اولوب یوقسه تمام اولان مهرانکی بر ضررک صورت مطاqqده تضمینی لزومی افاده ایتمز .

زده ، آنجق حقوق مالیه دن بر قسمنه قارشى وقوعبولان تجاوزدن متولد ضرر واجب التضمین اولور . معلوم اولدینی اوزره ، ماله تعلق ایدن حقوق ایکی نوعدر . برنجیسی طوغریدن طوغرییه برعینه تعلق ایدن و حقوق عینه تسمیه اولنان حقوقدر . حق ملک ، و حقوق مفرده کبی . حقوق مفرده دن مقصد ، غیرک ملکى اولان برماله متعلق حقوق عینه در . حق مرور ، حق مسیل ، حق مجرى کبی . حقوق مفرده دخى یا نفس الامرده بر قیمت مالیه یی حائز بولمق سیبيله قابل اعتیاض اولور ویا اولماز . قابل اعتیاض اولان حقوق مفرده یه حقوق مؤکده تعیر اولنور ، حق مرور کبی . قابل اعتیاض اولیان حقوق دخى حقوق مجرده تسمیه اولنور . حق مسیل وحق مجرى کبی . ایکنجی نوع حقوق مالیه ، حقوق شخصیه ویا دیوندرکه ذمه ترتب ایدن وانجق طولایسیله ماله تعلق ایلیان حقوقدر .

بایعک ثمن میعه و موجرک بدل اجاره یه عائد حقوق کبی .

احکام مدنیه مزه کوره ، آلف الذکر حقوق عینه دن آنجق حق ملک و حقوق مؤکده نك اخلاالى موجب ضمان ایسه ده حقوق سائر یه قارشى وقوعبولان تجاوزاتدن متولد ضرر واجب التضمین دکلدور .

بو قاعده نك جمله تطیقایندن اوله رق برکیمسه ، آخرک مالئى اتلاف ایتدیکی صورته یالکزر او مالک قیمتی تضمینه مجبور اولوب طولایسیله حاصل اولان ضرر مالینك تضمینی اقتضا ایتمز . مثلاً برکیمسه ، بر تاجرک متعه سنى اتلاف ایسه انجق امتعه نك قیمتی تضمینه مجبور ایسه ده او تاجرک بو یوزدن محروم قالدینی کارک تضمینی واجب دکلدور . زیرا کارک حصولی محقق اولسه بیله هنوز مال دکلدور . کذلک بر مالک اتلافی سیبيله اشخاص سائر نك ومثلاً مال مذکور مستأجرینك دوچار اولدینی ضرر نقدینك تضمینی لازم کلز . زیرا مستأجرک حق ، انجق مأجور دن انتفاع امکانك تأمینى ، موجردن طلب ایتمکدن عبارت اولدینی جهته حقوق شخصیه دندر . کذلک برکیمسه ، دیگر بر شخصك سندینی یوتسه ده بوندن طولایى او شخص ، مدیون ذمتده اولان آله جفنى اثبات ایتیه رک مطلوبى ضایع ایسه سندك مکتوباً قیمتی تضمین ایتدیره بیلر سه ده اکثر مشایخك قولنه کوره سند دووننده

محرر اولان مبلعی تضمین ایندیره مز. [۱] زیرا بوصورتده اتلاف اولنان شی سنددن عبارتدروکذا احکام مدنیه مزه کوره برکیمسه ، مأجوری اتلاف ایتیموب فقط مستأجرک مأجوردن انتفاعنه مانع اولسه ضرر و زیان اعطاسنه مجبور اولماز.

وکذا نفسه قارشی ایقاع اولنان جنایات ، فعلک نوعنه کوره ، قصاص ویادیت ویا ارشی مستلزم ایسهده وقوع جنایت سببیه ، مجنی علیهک ویا ورثه سنک دوچار اولدیفی ضرر تقدی ، واجب التضمین دکلدر . مثلاً مجنی علیه ، عضوی قطع ایدلمسندن طولایی عملمانده قاله رق تأمین معیشتدن عاجز بر حاله کرفتار اولسه ، یالکز حکومت عدل لازم کلیر . کذلک بر کیمسه دیکرینی جرح ایتسه ، ارش لازم کلیر ایسهده مجروحک مصارف تدایوسنک ومدت تدایوسی ظرفنده محروم قالدیفی کار وکسبک تضمینی لازم کلز . زیرا مذکور جنایات ، ماله قارشی دکل نفس عاینه ایقاع ایدلمشدر . نفسه قارشی ایقاع اولنان جنایاتک ایسه موجب ومقتضای شرعاً معین اولدیغندن بونک خارجنده هیچ برشی لازم کلز . ولوکه تجاوزات واقعه طولایسیله بر ضرر مالی یی انتاج ایتمش بولنسون . شوقدرکه جنایات واقعه ، قانون جزا احکامنجه مستلزم جزا بولندیغنه وجرائمندن تولد ایدن ضرر شخصینک لزوم تضمینی ، اصول محاکمات جزائییه قانونی احکامندن بولندیغنه مبنی احکام مزبورده سایه سنده جرائمندن تولد ایدن هر درلو ضرر مالینک تضمیننه امکان حاصل اولمقدهدر . فقط ماله ونفسه وحقوق سائریه قارشی وقوعبولان تعرضاتدن طولایسیله حصوله کلان ضرر تقدینک واجب التضمین اولدیفی قاعده سی ، قانوناً موجب مجازات اولیان افعال غیر مشروععه حقهده کماکان جاریدر .

یالکز بوراده بر سؤال وارد خاطر اولور . عجباً نفسه قارشی وقوعبولان جنایاتک موجب شرعیسی اولان دیت وارش وحکومت عدل ، اصول محاکمات جزائییه موجبنجه ، جنایتک ایرات ایتدیکی ضرر مالیدن طولایی تأدییه سی لازم کلان ضرر و زیان ایله اجتماع ایده بیلمی ؟

وهله اولاده ظن اولنه بیلمیرکه دیت وارش وحکومت عدل اساساً بر بدل ضمان تشکیل ایتدیکی جهتله ، حقوق ویا جزا محکمه لرینه مراجعتله بشقهجه ضرر و زیان طلبی جائز دکلدر . فقط دیت وارش وحکومت عدلک ماهیت حقوقیه سی تدقیق اولنورسه

کوریلیرکه بونلر ، حد ذاتنده نفسه قارشى وقوعبولان جنایتك تولید ایتدیکی ضرر مغنویك بدل ضمانی اولدیغندن ضرر مادیك بدل اولان ضرر وزیان ایله اجتماع ایده بیلیر . معلوم اولدیغی اوزره قانون جزامزك تعدیلات اخیرهنه کوره ، ذم و قدح و افترا جرائمندن تولد ایدن ضرر مغنوی ، ضرر زیان طلبنه برسبب مستقل تشکیل ایدر . اساساً ضرر مغنویدن طولایى تضمینات طلبی صلاحیتی بزده احکام شرعیه ایله مؤید اولوب یوقسه بعضلرینك ذهانی وجهله ، مذکور قانون جزا تعدیلاتیله احداث ایدلمش دکلدر . فی الحقیقه ضرر مغنوی ، بر فعل غیر مشروعك بعض منافع مغنوییه یی اخلال ایتمسندن حصوله کلان غم و المدن عبارتدر . مثلاً بر کیسه ، دیگر بر شخصك اوغلانی قتل ایتسه شخص مذکور ، بری مغنوی دیگرى مالی اولمق اوزره ایکی نوع ضرره اوغرار : اولاً ؛ اوشخصك ، کندی اوغله قارشى اولان حس شفقتهك رنجیده اولمسی و بالتیجه غم و المه دوچار اولمسی صورتیله اوغرا دیغی ضرر مغنویدر .

ثانیاً شخص مذکور معسر و نفقه یه محتاج اولدیغی صورتده ، اوغلانك قتلندن طولایى مدار معیشتدن محروم قالمسی صورتیله دوچار اولدیغی ضرر مالیدر . بوسیله ، جرمندن متضرر اولان شخص ، کرفتار اولدیغی مغنوی و مالی ضرر لر دن طولایى بشقه بشقه ضرر وزیان طلب ایده بیلیر . هر نه قدر ماهیت مغنوییه یی حائز بر ضرر ك تضمینات تقدیه ایله تلافیسی غیر معقول کوریله بیلیر سه ده حقیقت حالده ، ضرر مغنوی پاره کی بر واسطه مادیه ایله تلافی ایدلمش اولمبوب بلکه تضمینات اوله رق تحت حکمه آلتان مبلغ تشفی صدره و بالتیجه فعل غیر مشروعدن حصوله کلان غم و المك تسکینه مدار اولور . ایشه بزده دخی نفسه قارشى ایقاع اولنان جنایتك موجب شرعیسی اوله رق تحت حکمه آلتان مبلغ ، مجروحك وقوع جرح سببیه دوچار اولدیغی ضرر مغنویدن طولایى واجب التادیه اولان تضمینات ماهیتی حائز اولوب یوقسه فعل جرحدن متولد ضرر مالیك بدل ضمانی دکلدر بونك دلیلی شودر که ، اگر مبلغ مزبور جرمك تولید ایتدیکی ضرر مالیدن طولایى تضمینات ماهیتی حائز اولسه یدى بر ضرر مالی تگون ایتدیکی صورتده واجب التادیه اولمازدی . حالبوکه دیت و ارش کی حقوق ، ایقاع اولنان جنایتك موجب شرعیسی اولمق اعتباریله دائماً تحت حکمه آنور .

الحاصل دیت و ارش و حکومت عدل ، قتل و جرح و قطع عضو افعالنك تولید ایتدیکی ضرر مغنویدن طولایى اعطاسی اقتضا ایدن تضمینات حکمنده اولدیغی جهته ،

افعال مذکورہ میں نشأت ایدن ضرر مالینک تضمینی ایچون حقوق ویا جزا محکمہ لرینہ مراجعت اولہرق بشقہ جہ ضرر وزیان دعوی اولہ بیلہ جکنہ شہہ یوقدر . کرچہ جنایاتک مقتضای شرعیسی اولہرق استیفا اولٹان مبلغ ، مجنی علیہ عائد اولمق اوزرہ تحت حکمہ آلٹان خصوصی برجزای نقدی (جزیہ) ماہیتندہ اولوب یوقسہ جنایتک ایقاعندن تولد ایدن وغم والمدن عبارت بولٹان ضرر معنویدن طولانی تضمینات دینک اولدیغنی ادعا ایدہ جک ذوات بولٹہ بیلیر ایسہدہ بوادعا، قرین صواب موافق اولہ ماز . زیرامبلغ مذکورک، بک اسکی زماندہ جانی حقندہ مجنی علیہ عائد اولمق اوزرہ حکم اولٹان برجزای نقدی قیلندن اولدیغنی طوغری اولقلہ برابر اشبو مبلغک ، مجنی علیہدہ حاصل اولان حس انتقام وغم والی تسکینہ مدار اولدیغنی وبو اعتبار ایلہ تضمینات ماہیتنی دخی حائر اولدیغنی انکار اولہ ماز .

حق ملکدن وحق مرور کبی حقوق مؤکدہ مالیدن غیری حقوقہ واقع اولان تجاوز قانون مدنیہ کورہ موجب ضمان اولماینجہ ، قانوناً حق درجہ سہ اصعاد ایدلمیان منافع شخصیتک اخلاقی ، بطریق الاولی ضامی مستلزم اولماز . مثلاً بزده ، برکیمسہ نک اسم ذاتیسی طاشیقندہ اولان منفعتی قانونک صراحۃً طانیدیغنی حقوقدن دکلدرد . بوسیبلہ برکیمسہ ، فضولاً شخص آخرک اسمنی طاقہرق آکا برضرر نقدی ایراث ایتسہ ضرری ضامن اولماز .

احکام مدنیہ مزہ کورہ ، حقوقک اخلاقی مادہ سنک مطلق صورتدہ موجب ضمان اولدیغنی مؤید برجهت واردرکہ اودہ ضمانتہ متعلق اولان مسائلک ، مجلہ نک « مباشرة » اتلاف ، و « تسبیاً اتلاف » عنوانری آلتندہ کی فصللردہ مندرج بولنمیسیدر .

بناءً علیہ بزده مادۃً اتلاف و اضاعہ بولنمیان احوالہ ضمان موضوع بحث اولہ ماز . بوسیبلہ حصولہ کلان ضرر مالی، مباشرةً ویا تسبیاً اتلاف و اضاعہ کبی بر فعل مادیدن نشأت ایتمزہ بنہ ضمان یوقدر . بونک البارلاق دلیلی مجلہ نک ۶۵۸ نجی مادہ سنک مضمونیدر . اشبو مادہ موجبہ برکیمسہ عقد معاوضہ ضمنتدہ آخری آلتسہ ضرریخی ضامن اولور اما عقد معاوضہ خارجدہ برکیمسہ ، دیگر بر شخصی آلتسہ ضرر نقدیسی ضامن اولماز . زیرا آلتامق ، اتلاف و اضاعہ کبی بر فعل مادی قیلندن دکلدرد .

الحاصل مسئولیت حقوقیہ دائر اولان احکام نقطۃ نظرندن غرب قوانین مدنیہ سیبلہ قانون مدنیہ پیتندہ موجود فرقلر شو صورتلہ خلاصہ اولہ بیلیر : ۱ ، قانون مدنیہ علیت

نظریه سنی، غرب قوانین مدنیه سی ایسه قصور ذاتی نظریه سنی اساس اتخاذ ایتشدر. ۲' اروپا قوانین مدنیه سنجه حق الفیری محل بولنان بر فعلك هر نه صورتله اولورسه اولسون تولید ایتدیکی ضرر لرك جمله سی واجب التضمیندر. بزده ایسه آنجق مباشرت ویا تسبب قیلندن بر فعل مادی ایله امواله ایراث اولنان ضرر ك تضمینی اقتضا ایدر.

قانون مدنیك اصلاح و تعدیلله اشتغال اولندیفی شو زمانده، مسئولیت حقوقیه مسئله سنك، حائز اولدیفی اهمیت عظیمه نسبتنده نظر دقی جالب اوله جفته شبهه یوقدر. بالکز شوراسی تمنی به شایاندر كه احكام شرعیه نك قبول ایتدیکی علت نظریه سی، اساساً حقوق افرادی كافة احواله، صیانته مدار اولق اعتباریله، ترك و اهماال اوله رق آنك یرینه اوروپا لیلرك قصور ذاتی نظریه سی اقامه ایدلمسون. ذاتاً اولجه دخی بالمناصبه ایضاح اولندیفی اوزره اوروپاده قصور نظریه سنك، بعض احواله و مثلاً تشبثات صناعیه ده تطبیقك مغایر معدلت کورلمسی، و آلمان واسویچره قوانین مدنیه سی احكامنجه مجانین و صفاردن صادر اولان افعال غیر مشروعك، بعض شروط و قیود تحتنده اوله رق مستلزم ضمان عد ایدلمسی و آلمانیاده علت نظریه سنی مروج اولان ارباب حقوقك عددی کیتدجكه چوغالمقده یولنمی، مذکور قصور ذاتی نظریه سنك یقین بر آتیده تاریخ حقوقه کجه جکنی اشراپ ایدر. مع مافیه بومقاله نك باشنده دخی عرض اولندیفی اوزره، مسئولیت حقوقیه مسئله سی طوغریدن طوغری به عدالت و حقانیت اساسیله علاقه داردر. عدالت و حقانیتك ایجاباتی ایسه شرائط واحواله کوره متبدل اولدیفی ایچون، ایجابات مذکوره بی كافة احواله نظمینه کافی بر اساس وضعی ممکن اوله مایوب اکثری و اغلبی بر قاعده وضعیه اکتفا ایدلك و فقط بو قاعده نك مغایر حقانیت نتایج موصل اولدیفی احوال نادرده، استثناء حقانیتك ایجاباتی دائره سنده لازم کلان حکمك اعطاسی صلاحیتی حکامه بخش ایتك ضروری کورینور. نته کیم اسویچره قانونی قصور نظریه سنی اساس اتخاذ ایتمکه برابر حقانیتك ایجاب ایتدیکی احواله، قصورك فقداننه رغماً ضرر ك تضمیننه حکم اعطاسنه تعیر آخرله احوال مزبورده علت اساسنك تطبیقنه حکامی مأذون قیلمشدر. بزده کلنجه مسئولیت حقوقیه مسئله سنده «علت» نظریه سی، حقوق افرادك عصمتنی دائماً تأمینه مدار اولوب علی الا کثر موافق معدلت نتایج موصل اولق اعتباریله اشبو نظریه نك بزده محفوظ طوتلمسی مناسب اولور. فی الحقیقه بر جرمك ارتکابی حالنده، فاعلك جزاء مسئول و معاتب طوتلمسی و دیناً آثم و کنهکار اولمی ایچون، فاعلك جرمی بیلهر ك و ایستیه رك ایقاع ایتش یولنمی لازم

ایسه ده منحصر آ افرادك حقوق ذاتیه لرینك تأمین موضوع بحث اولان احوالده، فاعلك قصد و نیتی و فعلك نتیجه مضره سی ادراكه اولان درجه قابلیت نظر اعتباره آلمغه شایان اوله ماز. شوقدركه قانون مدیمزه «علیت» اساسی ابقا ایتمكه برابر صغیر و مجانینك، ایراث ایتدكلی رضك تماماً و یا قسماً تضمیندن معاف طوتلیسی، بولندقلری وضعیت مالیه اعتباریه موافق معدلت کوردلیکی صورتده، کندیلرینك تضمیندن تماماً و یا قسماً معاف طوته بیله جککرینك قانونه درجی مصیب اولور. یعنی بزده تعدیلاً ابقاسی تمنی اولنان قاعده، آلمانیا واسویچره قانون مدیلرینك وضع ایتدكلی قاعده نك تمامیه معکوسیدر. مذکور قانونلر احکامه کوره قصور ذاتی، مسئولیت حقوقیه نك و بالتیجه ضمانتک اساسی اولوب قصورك فقدانی حالنده، استثناء ضمانه حکم اولنور. حالبوکه بزده، «علیت» نظریه نك اساس اوله رق ابقاسی و فقط قصورك فقدانی حالنده و موافق معدلت کوردلیکی صورتده استثناء ضماندن معافیه حکم اولنه بیلیمسی ارزو اولنور. معافیه اولجه ده بیان اولنان اسبابدن طولانی، «علیت» نظریه نك بتون شمولیه تطبیقته مدار اولوق اوزره، تسبب ایله تلف فعلی ییتنده بر فعل اختیاری تخیل ایتمه مک شرطی قالدروب آنک رینه بر فعل غیر مشروعدن - هر هانکی بر صورتله - حصوله کلان ضررک لزوم تضمینی قبول ایتمک اقتضا ایدر. شوقدرکه حریت فردیه نك خللدن وقایه سی افرادك، نه کبی افعالندن متولد ضررلری ضامن اوله جقلری قطعیه بیلیملرینه وابسته اولدیغندن فرانسه قانوننده اولدینی کبی، بر فعلك موجب اولدینی ضررک علی الاطلاق تضمینی اساسی قبول ایتمکدن ایسه آلمانیا قانون مدینسنده اولدینی وجهله، برحق صریح قانونی و یا آخرک حمایه سی مقصدیه موضوع بر حکم قانونی نخل افعالندن حصوله کلان ضررک وجوب تضمینی قانونمزه درج ایدرک موجب ضمان اولان افعال غیر مشروع نك ماهیتی تعیین و توضیح ایتمک مقتضی کورینور.

شوراسی شایان بیاندركه «علیت» نظریه نك بزده کی طرز و شرائط تطبیقته نظراً، «قصور ذاتی» طرفدارلرینك مذکور نظریه به توجیه ایتدكلی اعتراضات، قانون مدیمزه قارشی قسماً وارد اوله ماز. فی الحقیقه علیت نظریه سی، هر هانکی بر فعلك تولید ایتدیکی ضررک مطلقاً فاعله تضمین ایتدیرلمسنی ایجاب ایدر. حالبوکه قانون مدیمزه کوره «علیت» نظریه سی مطلق صورتده تطبیق ایدلیوب اولجه ده تشریح اولدینی اوزره ضررک حصوله سببیت و برن فعلك، تعدی به مقرون اولسی یعنی حقسنز اوله رق ایشانمسی لازمدر. کرچه اروپا قوانین مدنیه سنه کوره دخی فعلك حقسنزلی شرط ایسه ده مذکور قانونلر احکامنجه بر فعلك حقسنزلی، آنجق بالتیجه

حق الغیرک خللدار اولسیله قائمدر. یعنی بر فعلک نتیجه سی اوله رق، حق الغیر مختل اولورسه او فعل دخی حقسنر عد اولنور. بزده ایسه فعل تسبب، نتیجه اعتباریه دکل بنفسه حقسنر بولنمق لازمدر. تعیر آخرله قانون مدنیزه کوره، بر کیسه مجرد آخرک بر مالک تلفنه سبب اولان بر فعل ایقاع ایتمکله او فعلده تعدی بولنمق لازم کیوب بلکه مذکور فعل حد ذاتنده حقسنر بولنمق شرطدر. ایمدی بزده بر فعل، ایکی صورته حقسنر اوله بیلیر؛ برنجیسی، بنفسه حق الغیری مختل بولنور، غیرک ملکنده قیو حضر ایتک کی. ایکنجیسی، اصلاً مباح اولقله برابر بر قصوره مقرون اولدینی صورته حقسنر بر ماهیت کسب ایدر؛ بر کیسه نیک کنندی تارلاسی خلاف معتاد اوله رق اسقا ایتمسندن طولانی صوبی طاشیروب قومشوسنک تارلاسه مضرت ویرمی کی. اساساً تارلانک اسقاسی فعلی مشروع اولدینی حالده، مجرد خلاف معتاد اوله رق اجرا ایدلمسندن طولانی قصوره مقارن بولنش و بواعتبار ایله حقسنر اولمشدر.

بو ایضا حادتن کلاشلیور که بزده قصورک موجودیتی شرط اولدینی ادعاسی طوغری دکلدر. زیر افعیل تسبب، نفس الامرده غیرک حقنی مختل بولندینی صورته، عدم مشروعیت پیدا ایده بیلیمک ایچون، قصوره مقارن بولنمق لازمدر. ذاتاً قانون مدنیزه کوره ضمانتده قصورک شرط اولدینی ادعاسی، قصورک سالف الیان «فعلی» وه ذاتی، نوعلرینک یکدیگریله مزاج اولتمسندن انبعاث ایتمشدر. حالبوکه بونلر ماهیه متفاوت اولوب اولکیسی ایکنجیسی استلزام ایتمز. مثلاً روزکاری بر هواده شهر کنارنده آتش یاقق، فعلی بر قصوردر. فاعلک، روزکاری بر هواده آتش یاقه نیک نتایج مضره سنی کشفه قابلیت ذهنیه سی و اراده سی وار ایکن آتش یاقه سنده بر «قصور ذاتی» واردر. اوروپا قانونلریته کوره مسئولیت حقوقیه، قصور ذاتی اساسه مستند اولدینی جهته نفس فعلده بر قصور بولنمق کافی دکلدر. بوسبیله بر صغیر، روزکاری بر هواده شهر کنارنده، آتش یاقوبده حریق وقوعه سببیت ویرسه ضمان لازم کمر. حالبوکه قانون مدنیزه کوره فعل مذکور، صغیردن صادر اولسه دخی موجب ضمان اولور. زیرا قصور فعلینک وجودی آنجق حد ذاتنده مباح اولان بر فعلک تعدییه مقرونیتنک شرطیدر. تعدییه مقرون بر فعلک فاعلی ایسه صورت مطلقه ده ضرری ضامن اولدینی جهته صغیره دخی فعل مذکوردن طولانی ضمان ترتب ایتمشدر.

ایشته قانون مدنیزه کوره، حقسنر بر فعل ایقاعندن بجانب صورتیه موجب ضمان بر ضرر ایرائی تهله کسندن آزاده قالمق ممکن اولدیفه نظراً افرادک، بر کونا قصورلری

اولقسنزین ، سییت و یردکلری بر ضرری ضامن اولق اندیشه سنک ، فعالیت بشریه نیک سربستهجه انکشافه مانع اولدیغنه دائر ، « قصور ذاتی » نظریه سی مروجلرینک سرد ایتدکلری اعتراض ، احکام مدنیه مزه قارشى پکده وارد اوله ماز .

معروضات سالفیه شوراسنی علاوه ایتک لازمدرکه ترقیات علمیة حاضره محصولی اولدیغی اولجه بیان اولنان « تعاون اجتماعی » قاعده سی بر حقیق ، آخرک اضرائینه آلت اتخاذ ایدیلهرک سؤ استعمال ایدیله بیلمه سنه مانع اولدیغندن بر حقیق ، مجرد آخری اضرائه مقصدیله استعمال ایدیلکی ظاهر بولدیغی صورته ، « حقیق سؤ استعمالی » نظریه سنه توفیقاً فعل واقعک غیر مشروع و ضرر و زیان اعطاسنی موجب عد اولنه جفتک قانونده تصریح اولمسی ارزو اولتور . فی الحقیقه بر کیسه نیک ، حقیقی مشروع بر فائده تأمین نیئیله دکل ، صرف بشقه سی اضرائه مقصدیله استعماله مجاسرت ایلدیکی کثیراً واقع اولدیغندن و قانون ایسه اغراض شخصیه یه وحیل و تزویرانه آلت اتخاذ اولنه میه جفتدن او کیسه یی حقوقاً موآخذ ایتمه مک قابل اوله ماز مثلاً بر کیسه نیک دیگر شخص علیه اقامه ایتدیکی دعواده علیه صادر اولان حکم کسب قطعیت ایتدکدن صکره او کیسه نیک مجرد خصمی یورمق و اضرائه ایتک ایچون عینی دعوائی دیگر بروسیله ایله یکیدن اقامه ایتمی حالده « حق دعواسنی سؤ استعمال » ایتمش اولمندن طولانی ضرر و زیان اعطاسنه محکوم طوئلسی ایجاب ایدر .

حقوق فاکولته سی روما حقوق

ومقابه قوانین مدنیه مدرسی

میشوره ونظوره

